

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ția.

Mulțămite publice și loc
deschis costă șirul 20 fi

Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

Bucovina

Mai vartos de o seamă de ani, românismul e bătut la marginile lui de năvala entropitoare sistematică a sufletului vrăjmaș. Impins și hrănit de puterea de stat, protivnică nouă și mai puternică decât noi, acest suflet se strecoară pe nesimțite în ființa noastră națională, căutând golurile temeliiilor ei. În Maramurăș, în Sătmar, în Bihor, după ce, pe nesimțite și pe silnicie, sufletul dușman a slăbit coeziunea masei noastre, se ridică, acum, în cea mai nebănuită formă, hidra șovinismului năpraznic, ea un blăstem adânc și negru în acest toiu de civilizație! Năvala, în proporții atât de destrăbălate și de stranii a șovinismului nostru de stat, a avut darul să trezească până și conștiința adormită a celor ce zac sub veacuri de maghiarizare. „Până acum n'am fost români de acum vrem să fim!”

Basarabia, care, ca un blăstem pe sufletul neamului nostru, a fost singură dintre provinciile muscălești lipsită de școală națională, și prin *chiar* fiii ei — își jubilează astăzi veacul de ingenunchere.

Și, ca să trecem la cei vii, la ceice se zbat pentru viață — frântura aceia din trupul românesc, de peste Balcani, caută zadarnic adăpost pentru sufletul național. Acolo o mână de grecotei se pun deacurmeziul bunăvoinței unei împărății, care ar putea și are interesul să ne facă dreptate. Iar dacă multă vreme încă, ori niciodată nu se va da *biserica* celor de peste Dunăre, o parte însemnată de vină va cădea

pe Țara cea liberă, care poate și nu vrea să poată.

*

Dar ca să ți-le explici toate și ca sa te întristezi și mai mult, caută, iubite cetitor, cheia nenorocului nostru în spiritul de vrajbă, în ambiția și invidia, în spiritul de răsvrătire împotriva înaltelor porunci ale intereselor generale, — care stăpânește sufletul românesc. Și în această privință se pare că cea mai glorioasă e Bucovina.

S'ar crede, că cei ce rătăcesc printre morminte sunt mai pătrunși de zădărnicia ambițiilor și poftelor trecătoare și că cele pierdute, cele moarte, amintesc în fiecare clipă ceea ce e etern în viața unui popor. Spre miez-noapte, spre răsărit și spre apus e mormânt pentru sufletul românesc. E mormânt deschis, valul cutropitor străin, care, pe nesimțite, se furișează spre Suceava. Pe țărâna călcată de ai noștri, mormintele se ridică încă ca o mută protestare împotriva zilelor sărace prin cari străbatem, noi, oastea cea fără de credință și fără ideal...

De atâtea ori ne întrebăm cei de departe: N'are Bucovina destule morminte?! Ori are prea multe... Câte partide politice are Bucovina și câte îi mai trebuiesc?! E prea mare țara fagilor pentru un partid ori sunt prea *mici* partidele?!.

În fiecare an apare în țărișoara fraților noștri o altă gazetă pentru fiecare partid și în fiecare an moare câte una, dacă

nu mai multe. Mâna de oameni, însă, cari fac cele 2—3 politici rămâne aceiași — și taberele împărțite.

De ani de zile lupta se poartă înversunată cu elementul cutropitor din miez-noapte, care vrea să se facă stăpân pe biserica lui Alexandru cel Bun...

Acum a sosit ziua de luptă decisivă, dar și ziua de judecată!

Acolo, noi între noi, nici în chestia asta nu ne înțelegem. Partidul național, spre a putea asigura pentru totdeauna arhiepiscopiei ortodoxe din Bucovina caracterul românesc, spre a feri, deci, atât arhiepiscopia cât și fondurile ei de năvala rutenă, e pentru „demiterea” rutenilor din arhiepiscopie și pentru înființarea unei episcopii ruteneproprii și independente — la Cotman ori Sadagura.

S'ar părea că soluția asta ar trebui să le convie și rutenilor. Totuși ei, împreună cu partidul românesc al democraților, sunt pentru sfâșierea arhiepiscopiei în două — rămânând ca soarta fondului religios și a scaunului mitropolitan să o hotărască încăierarea urmașilor...

Rutenii nu vreau să renunțe la fondul religios, la scaunul metropolitan, la rutenizare, — care va slăbi cât de cât, prin izolare — nici la rutenizații noștri, cari nu vor preferi să fugă cu cei alungați din arhiepiscopie...

*

Biserica românească fără ruteni!... — Aceasta e soluția mântuitoare și pentru noi și pentru urmașii noștri!

Atât pentru rătăcirii cât și pentru greșelile ei, mulțimea se bucură, în fața istoriei, de iertare desăvârșită. Dar toată as-

François Rabelais

Uriașul

(Pantagruel, Cartea II. Cap. XXXII)

Trad. de Adrian Corbul

Nu cred rău să traduc pentru cetitorii „Românului” câteva fragmente din romanele lui Rabelais acest mare scriitor francez atât de puțin cunoscut în străinătate, nu ca nume ci ca operă. Dealtmăntrelea faptul este explicabil, Rabelais fiind descriitorul evului mediu în tot ce a avut el ca parte materială și brută; de aceea colosalul prozator prezintă atâtea pagini imposibil de tradus, din pricina urzimei de expresiuni. Ceea-ce nu-l împiedică pe Rabelais de a fi un foarte mare scriitor, cel mai mare povestitor după Homer după expresia d-lui Emile Faguet.

Am ales dar pentru cetitorii acestui ziar, un capitol pe cât de inofensiv ca formă, pe atât de profund ca fond. Părerea mea este că François Rabelais voeste să ne înfățișeze în capitolul de mai jos, și în forma populară pe care o îndrăgea așa de mult, o problemă mult discutată de filozofii tuturor timpurilor. Este aceeași problemă de care s'a ocupat mai târziu Voltaire în nuvela sa „Microcosme”, și în care ni se prezintă relativitatea importanței tuturor lucrurilor în univers. În adevăr, omul este față de globul pământesc, ceea ce celulele și microbii sunt față de om — o vietate atomică. După cum microbii cari trăiesc în noi, ne consideră ca începutul și ca sfârșitul tuturor lucrurilor, după cum ei nu-și pot face nici o idee despre noi, tot așa nici noi nu putem ști în ce stare se prezintă planeta pe care o locuim, față de haosul universal. Cam acestea sunt reflecțiile cari rees, cred, din povestirea autorului care s'a plimbat prin gura uriașului Pantagruel, gură în care a dat de o lume la care nu s'ar fi gândit. Și înțelegem după cum Pantagruel se sinchisește prea puțin de mișcările care mișună în cavitatea lui bicală, tot așa și pământul nu poate cunoaște rostul vietăților pe cari le poartă

— tot așa omul, în sfârșit, nu deslușește nimic din viața miliardelor de microbi și de celule cari trăiesc cu o existență proprie în organismul său.

Adaug că am tradus acest capitol după textul original, adică din limba franceză așa cum se scria pe timpul lui Rabelais (1495-1553) și care se deosebește simțitor, ca sintaxă și ca ortografie, de limba franceză din ziua de azi. — A. C.

„Așa că Pantagruel și toată ceata sa intrară pe pământurile Dipsozilor; toată lumea era voioasă, și numai decât se prețurau cu toții lui și, de bună voia lor, îi aduseră cheile tuturor orașelor unde mergea; afară de Almirozi, cari voiră să i-se împotrivescă și răspunseră solilor lui că nu se predau decât dacă sunt învinși.

„Ce! zise Pantagruel, ce cer ei mai bine decât să stee cu mâna pe oala de vin și cu păharul în pumn? Haideți, să fie numai decât înfrânți!”

Așadar se orânduiră cu toții, gata să dea asaltul. Dar pe drum, trecând pe o câmpie mare, fură surprinși de șiroaie groase de ploaie. La aceasta începură să se sgribilească și să se împingă unul pe celalalt. Ceeace văzând Pantagruel, le trimise vorbă prin căpitani că, putând să vadă dincolo de nuori, îi asigură că ploaia nu va ține mai mult ca roua; în orice caz, însă, voia să îi acopere ca să nu-și strice oi rânduiala. Atunci se adunară în rânduri drepte și strânse. Și Pantagruel își scoase limba numai pe jumătate, și îi oeroti, dupăcum cloșca își oerotește puii.

În vremea asta eu, care vă povestesc aceste lucruri, mult adevărate, mă ascunsesem sub o frunză, care nu era mai puțin largă decât podul dela Monstrible; dar văzându-i așa de bine acoperiți, m-am îndreptat într'acolo spre a mă pune și eu la adăpost; ceea ce n-am putut face, căci ocupam tot locul. Deci mă urcai cât putui mai bine pe deasupra lor și călătorii cam vreo două poști pe limba lui Pantagruel până să ajung în gură-i. Dar, o, zei și zeițe, ce văzu-i eu acolo? Să mă trăznescă Iupiter cu întreitul lui fulger dacă vă mint. Mă plimbam pe acolo ca în biserica Sofia din Constantinopol, și dădui de niște stânci mari cât munții — cred că erau dinții — și de livezi mari, de codrii deși, de orașe întinse și bine întărite, nu mai puțin mari decât Lyon și Potiers.

Cel dintâi pe care l-am întâlnit era un biet om care semăna niște verze. Și uluit, l-am întrebat pe el:

— Amicul meu, ce faci tu aici?
— Iacă seamăn, zise el, niște verze.
— Și pentru cine și cum? îi zisei.
— Ha, domnule, spuse el, nu toată lumea poate să fie bogată. Așa îmi câștig viața, căci le duc spre vinzare la târg, în cetatea care e colo în dos.
— Isuse, îi zisei, nu cumva este o lume nouă aci?
— Firește, zise el, dar nu e nouă de fel; cu toate că am auzit eu că afară de aici ar mai fi o altă lume, unde e soare și lună și o mul-

primea judecării ei nepărtinitoare și nemi-loase, cade asupra celor ce s'au silit prin faptă să-și înscrie numele în paginile ei. *Inteligenta* din Bucovina, conducătorii, ei singuri poartă răspunderea pentru zilele prin cari trece neamul nostru acolo ca și pentru zilele ce-l așteaptă.

Luni în 25 martie st. n. va avea loc în Cernăuți a doua mare adunare națională a tuturor satelor și orașelor noastre, care are să hotărască soarta arhidiecesei amenințate, — soarta neamului.

Nu cunoaștem și nu vom cunoaște nici odată în Bucovina decât un singur partid — *partidul național al tuturor păturilor sociale*, ale pumnului de români din această țărișoară.

Acesta a convocat adunarea; sub steagul ridicat de el în numele poporului întreg, să se adune poporul să-și apere biserica și să-și ocrotească naționalitatea!...

Iar dacă desordinea, care tot mai dăinuiește în această țară sfâșiată de străini, îngăduie existența mai multor partide și dacă anumiți oameni, în fața unui trecut covârșitor prin măreția lui și în fața unui viitor care va cere răspundere, nu se rușinează și nu se pleacă — *partidul național e dator să învingă!*

Prin lumină — prin munca și prin jertfa fiecăruia!

Noi vom fi alături.

„Românul”

INTERNE

Știri vieneze despre criza din Ungaria.

Ziarul „Zeit” din Viena publică următoarele informațiuni primite din izvor competent:

„Față de știrile lansate din diferitele părți, că cu prilejul recentelor audiențe M. Sa monarhul ar fi făcut declarații hotărâte în contra oricărei rezolvire provizorie a chestiei reformei militare, constatăm următoarele:

M. Sa a declarat hotărât, că ar dori foarte mult, dacă proiectele militare ar primi o soluție definitivă, în forma lor originală, așa cum ele sunt depuse atât în camera din Ungaria, cât și în cea din Austria. M. Sa a mai adăugat și aceea, că în cazul, dacă ar întârzia clarificarea situației, ori dacă soluțiunea definitivă ar întâmpina noi greutăți, atunci să se nizuiească într'acolo, ca *printr'o tranșacție oarecare* să se obțină cel puțin o urcare provizorie a contingentului de recruți.

Cel mai principal lucru este, să se asigure

cât mai curând urearea contingentului de recruți, forma în care se va face, puțin importă.

Faptul acesta pe de-o parte dovedește netemeinicia afirmației, că factorii competenți în general ar respinge orice idee a unui provizoriu, iar de altă parte, că M. Sa în chestia rezolvirii crizei ungare cel mai mare pond îl pune pe *volarea grabnică a contingentului de recruți*.

Vre-o câteva ziare voian să facă oarecare reclamă unor politicieni. Cuvintele pe cari aceste ziare le puneau în gura M. Sale în chestia aceasta, sunt curate fantezii îndrăznețe. Până acum monarhul nu s'a hotărât la nimic și n'a făcut nimănui promisiuni. Dacă M. Sa într'adevăr ar fi făcut aceasta, atunci criza ungare, cel puțin în partea ei personală, ar fi deja rezolvită.

În toată privința M. Sa și-a asigurat mâinile liberă.

În primul rând vor trebui învinse greutățile obiective, isvorite din ideea proiectului de rezoluțiune, apoi vor trebui creați garanțe, cari să asigure capabilitatea de muncă a camerei, rezolvirea reformei militare, adică urcarea contingentului de recruți până la un termen stabilit, fie definitiv, ori deocamdată chiar numai provizoriu, încât e posibil pe un timp de 3—5 ani și numai după acestea le va veni rândul chestiilor personale.

Toate numele, cari se amintesc de vre-o câteva zile, sunt numai combinațiuni.

În general nu este exclusă posibilitatea, că numirea noului prim-ministru va mai întârzia încă câțva timp, deși M. Sa dorește grabnica rezolvire a crizei ungare.”

„Frankfurter Zeitung” despre situația politică din Ungaria. Ziarul *jidovesc* „Frankfurter Zeitung”, care de altfel primește subvenții grase din partea guvernului unguresc, într'un prim articol publicat în numărul său de ieri se ocupă cu situația politică din Ungaria, luând în apărare partidele ungurești cari țintesc știrbirea drepturilor coroanei și atacând atât coroana, cât și pe ministrul de război, care declară numitul ziar, este dușman al serviciului militar de doi ani.

„Frankfurter Zeitung” își încheie articolul exclamând următoarele:

„Acum însă întreg parlamentul ungar se află într'o singură tabără și a dispărut orice deosebire de vederi dintre partidele guvernamentale și independente. Absolutismul militar demascat a ajuns iață în față cu întreaga Ungaria constituțională.”

Dupăcum vedeți numitul ziar își servește stăpânul de minune.

Situația în Croația. Din Zagreb se anunță, că ieri comitetul executiv al coaliției sârbo-croate a ținut o conferință în care s'a ocupat cu situația politică din Croația. În comunicatul publicat în ziare comitetul declară, că a aprobat în unanimitate compromisul încheiat cu partidul autonom.

țime de lucruri frumoase; dar lumea aceea e mai nouă și a noastră e mai veche.

— Bine dar, îi spusei, amicul meu, cum se numește orașul unde îți vinzi verzele?

— El se numește, zise el, Aspharage și locuitorii lui sunt creștini, oameni de treabă și vei prăsnui bine la ei.

Scurt, mă hotărâi să merg într'acolo.

Or, în cale întâlnii un tovarăș care întindea curse porumbeilor. Pe care l-am întrebat:

— Amicul meu, de unde vin porumbeii aceștia?

— Sire, zise el, ei vin din lumea cealaltă.

Atunci m'am gândit că în vremea când Pantagruel cascade, cotele de porumbei îi intră în gură, pe care o iau drept un coteț. Apoi intrai în oraș, pe care-l găsi frumos, foarte întărit și cu înfățișare plăcută; dar la intrare, portarii îmi cerură bulotinel; ceea ce mă uimi foarte, și îi întrebai:

— Domnilor, oare e pe aci primejdie de ciună?

— O, boerule, ziseră ei, moare aici atâta lume, încât îi culege cu carele de pe străzi.

— Doamne Dumnezeu, spusei eu, și unde?

Și îmi răspunseră la aceasta că în Laringe și Faringe, cari sunt două orașe mari ca Rouen și ca Nantes, bogate și negustorești. Și pricina ciumei era o exalațiune infectă care ieșise nu de mult din adâncimi; de care au murit mai mult de douăzeci și două de sute șaiszeci de mii de persoane, numai în opt zile.

Atunci am chibzuit și am socotit că mirosul acela urât venise din stomacul lui Pantagruel, atunci când mâncase atâta mâncare cu usturoi, lucru pe care vi-l-am povestit mai sus.

Plecând de acolo, trecui între niște stânci cari erau dinții și făcu de mă urcai pe una din ele, și găsi acolo locurile cele mai frumoase din lume, galerii frumoase, livezi frumoase, vii bogate și o mulțime de casinuri după moda italienească pe niște câmpii pline de delicii, și stătu acolo patru luni, și niciodată nu mâncui mai bine ca atunci.

Apoi mă scoborîi pe dinții din dos spre a ajunge la omușor; dar trecând pe acolo am fost jefuit de tâlhari într'o pădure mare, care e în spre partea urechei; apoi mai la vale dădui de un târgușor, al cărui nume l'am uitat, și unde mâncui minuat de bine și câștigai și ceva părăluțe. Și știți voi cum? dormind; căci sunt tocmiți oamenii cu ziua ca să doarmă, și câștigă dela cinei până la șase gologani pe zi; dar facei, cari știu storiile bine câștigă până la șapte gologani și jumătate. Și am povestit senatorilor cum am fost prădat în vale; și-mi ziseră că în adevăr, oamenii de dincolo de dinți erau răi și hoți din fire; ceea ce mă făcu să gândesc că așa după cum avem noi regiuni de dincoace și de dincolo de munți, tot astfel au ei dincoace și dincolo de dinți. Dar e mult mai bine dincoece și aerul e mai curat.

Și acolo începui să chibzuesc că e adevărat ce se spune, că jumătate din lume nu știe cum trăiește cealaltă jumătate. Dat fiind, că

Din altă parte se anunță, că partidele cooperatoare s'au obligat, că vor lupta pentru independența financiară a Croației, nu vor reînvi convențiunile financiare care expiră acum, nu vor exmite deputați în parlamentul ungar și nu vor sprijini nici un guvern, până când nu li-se va împlini aceste pretențiuni ale lor.

Audiențe așteptate. În politică deocamdată s'a stabilit o perioadă de liniște, care pentru mulți e penibilă.

Se așteaptă mereu rezultatul atâtor plimbări la Viena, aceasta însă nu vine, căci se vede, că M. Sa — nu se știe din ce motive — ar voi să mai audă încă odată pe primul-ministru concediat ca și pe companionul său Lukács.

Khuen-Hédervary a plecat azi la Viena ca să reprezinte guvernul maghiar la primirea împăratului Germaniei.

În audiență la M. Sa nu se va prezenta decât numai în cazul când ar primi o chemare din Burg.

Partizanii lui Lukács speră, că și ministrul de război din cabinetul lui Khuen va fi chemat duminică în audiență. Reactivarea lui Khuen, nu numai fracțiunile opoziției, dar chiar și cercurile politice, cari judecă obiectiv situația politică, o cred imposibilă. Partidul muncii și prefecții săi încă nu pot înțelege situația imposibilă a șefului ei continuă a agita reactivarea lui. O agitație mai puternică însă, decât aceea de a aduce din nou la guvern un partid al „muncii”, care a dovedit, că nu voințe sau nu știe să muncească pentru bine priceputele trebuințe ale țării, se face pentru mult așteptata reformă a votului universal.

Se crede, că cel mult peste o săptămână vor fi indicii despre felul în care are să se rezolve criza. Această criză niciodată nu se va putea rezolva până nu se va ținea seamă și de reforma electorală.

Noi însă avem toată nădejdea, că reforma electorală nu va mai putea fi ignorată și deși criza se va rezolva.

Banul Cuvaj la Khuen-Hédervary. În cercurile politice se răspândise știrea că din cauza crizei guvernamentale maghiare alegerile din Croația nu vor fi orânduite. În chestia aceasta banul Cuvaj a fost ieri la Khuen-Hédervary, pe care l-a găsit în palatul ministrului președinte. Între Khuen și ban a urmat o lungă convorbire referitoare la situația politică din Croația.

Banul a dat apoi un comunicat în care deminte știrea că alegerea din Croația, vor fi amânate din cauza crizei guvernului maghiar. Alegerile de deputați vor fi orânduite la termenul legal, în luna aprilie așa că știrile despre știrbirea constituției croate prin amânarea alegerilor, sunt fără temei.

nimeni n'a scris încă despre aceste țări, unde sunt mai bine de douăzecișicinci de împărății, afară de deșerturi și de un braț gras de mare am compus eu o carte intitulată: *Istoria gâtlejiților*: căci i-am numit astfel, fiindcă locuiesc în gâttelejul stăpânului meu Pantagruel. În sfârșit mă hotărâi să mă întorc și trecând prin barba sa, mă arunca pe umerii lui și de-acolo m'am rostogolit la pământ, unde am căzut drept înaintea sa.

Zăindu-mă m'a întrebat:

„De unde vii tu, Aleofribas?”

Îi răspunsei: „Din gâttele d-tale, domnule.”

— Și de când ești acolo? zise el.

— De când, îi spusei; ai pornit în contra Almirozilor.

— Sunt, zise el, mai bine de șase luni de-atunci.

Și cum ai trăit? Ce ai mâncat? Ce ai băut tu?

Îi răspunsei: „Stăpâne, întocmai ca d-ta

și, din cele mai bune bucățile care-ți treceau prin gâttele, îmi luau și eu partea mea.

— Bine dar, zise el, trebuințele unde ți-le făceai?

— În gâttele d-tale, domnule, zisei eu.

— Ha, ha, ha, ești un tovarăș dragut spuse el.

Am eucerit, eu ajutorul lui Dumnezeu, toată țeara Dipsozilor; îți dau castelania din Salmigondin.

— Foarte mulțumesc, domnule, zisei eu; îmi faci mai mult bine decât aș avea dreptul să mă aștept dela d-ta.”

Cum se pune chestia votului universal

Grija pe care n'o are Germania de ea însăși, o are, în chip curios, șovinismul maghiar oligarhic. În adevăr, organele acestui șovinism sunt cari vin și revin mereu la tema *primejdiei* ce ar prezenta pentru puternicul și înfloritorul imperiu vecin, sistemul electoral și reprezentativ pe care-l practică acum de atâta timp, fără ca el însuși să-i fi simțit tocmai într-o așa măsură inconvenientele.

Li îngrijese și-i pun pe gânduri pe hegemonii noștri trebuiele din Germania, chipurile fiindcă sunt interesați și ei, ca aliați în politica externă, la întărirea sau slăbirea situației interne a vecinului... În realitate, totul este numai frică de pielea proprie, preocupare nu de situația Ungariei în tripla alianță, ci de situația privilegiată internă a oligarhiei maghiare.

Aceasta se arată și mai limpede atunci, când șovinismul accentuează că în Ungaria *două* ar putea să fie urmările *primejdioase* ale votului universal, nu numai una singură, ca în Germania. În Germania acel sistem reprezentativ aduce la cuvânt și la influență în viața publică numai social-democrația; însă în Ungaria, ca și în Austria, el ar mai putea avea drept rezultat și fărâmițarea pe naționalități, ceea ce ar duce la o și mai mare, și incalculabilă, primejdie.

De o asemenea primejdie Austria nu s'a temut. Dar se teme Ungaria. — Ungaria? Dacă Ungaria însemnează numai pătura suprapusă ajunsă astăzi la dominație, poate. Ungaria însă nu însemnează și nu trebuie să însemneze, nici ea, decât expresia tuturor forțelor și tuturor energiilor ce o susțin în realitate, și acestea nu se găsesc concentrate nici pe departe în pătura aceea suprapusă.

Nu va putea înțelege nimenea, și nu este de înțeles, ca atunci când în privința stărilor interne nu este nici o deosebire între Ungaria și Austria, când una ca și alta din aceste două jumătăți ale aceleiași monarhii sunt țări poliglote, și nici altfel nu este nici un motiv ca organizația internă, ca sistemul reprezentativ să difere dela una la alta, într-una din ele reforma votului universal să fie primejdioasă, și în cealaltă nu.

Dimpotrivă, ar fi o anomalie evidentă și strigătoare, ca drepturi ce se recunosc într-o parte poporului, popoarelor, să li-se tăgăduiască în cealaltă parte.

Rămâne toată chestia pusă așa: Dacă e în interesul dezvoltării și întăririi interne a Ungariei, dacă e în interesul menținerii și afirmării de mare putere a Austro-Ungariei, dacă e mai la urmă și în interesul menirii pe care o puternică alianță centrală o are în menținerea și asigurarea echilibrului european, ca în Ungaria să continue un sistem care ține în opresiune și în necurmată nemulțămire marea majoritate a cetățenilor ei, sau dacă se impune, în toate acele interese și pentru toate acele scopuri,

ca acea opresiune să slăbiască și acele nemulțămiri să fie înlăturate?

În toată lumea, în toate statele, chestiuni de asemenea natură sfârșesc prin a fi rezolvate în sensul din urmă. Excepții au mai rămas puține, și ele se impută mereu, dela apus spre răsărit, ba au început să se răriască și dela răsărit încoace. Ungaria ajunge, a ajuns aproape, să formeze în această privință o insulă de izolare și de înapoiare, — situație în care, orice se va face și se va zice, nu va putea să mai stăruiască îndelung.

Valuri puternice bat insula aceasta din toate părțile. Valuri puternice se ridică și în sentimentul popular conștient din însuși cuprinsul ei. Cu ce poate să se stea în drumul lor apărarea aceasta disperată a unor privilegii din alte timpuri, a unor nedreptăți cu cari nu se mai poate împăca astăzi decât o mentalitate aziatică, — și încă, azi-măine, poate nici aceea?

Cu sperietori, cu gogorițe, cu sgândăria și exaltarea de patimi josnice, nevrednice pe națiuni și de popoare cari trebuie să-și pună principala lor ambiție în ridicarea sentimentelor și pornirilor lor la nivelul acelora înainte mergătoare și pilduitoare?...

Așa-și închipuie oligarhia a cărei ambiție este numai să-și susțină situația ei privilegiată și a cărei armă nu este alta decât exaltarea șovinismului bolnav. Ca ea să fie *convinsă* de zădărnicia stăruințelor și de ineficacitatea armelor ce întrebuintează, e puțină nădejde, o știm. Dar ea trebuie să fie *învinsă*, — și aci avem toată nădejdea, toată încrederea și toată siguranța.

Ea trebuie să fie învinsă, — și va fi.

EXTERNE

Înțelegere Italo-Rusă? Anul 1911 a însemnat pe toată linia un an de expansiune a marilor forțe europene asupra popoarelor slăbite din jurul Mediteranei și a Africii, propriu zis, asupra islamului. Astfel Franța s'a sles cu Marocul; Germania cu o bună bucată din Congul francez; Italia cu Tripolisul pe care vai încă nu și l-a asigurat.

Dintre marea puteri exceptând monarhia noastră care a avut grija să-și asigure posesia Bosniei și a Herțegovinei au rămas fără câștiguri concrete Rusia și Anglia. Se părea, că de astădată Rusia ca și Anglia, al cărui imperiu prea vast nu mai are nevoie de a se spori, se va mulțumi cu influința politică și economică asupra unei părți din Persia. Se pare însă că numai cu atâta nu voiește Rusia să se declare satisfăcută. Astfel la începutul războiului italo-turc a căutat din turburarea apei să se aleagă măcar cu deschiderea Dardanelelor. Atitudinea fermă de atunci a Turciei, însă, i-a rețezat pentru moment asemenea visuri.

Acuma însă cu rechemarea lui Ciariocof, orizontul începe din nou să se înouzeze.

Pare că rușii voesc să arunce nesuccesul intervenției lor de atunci exclusiv asupra ambasadorului lor pe care-l acuză, că urmarea alți cai verzi pe păreți atuncea când i-se dădea instrucții să facă reprezentanții energice la poartă. Și acuma începe să se vorbească de o nouă intervenire rusă

în această chestiune de data aceasta făcută în înțelegere cu Italia.

Astfel Rusia și-ar da sprijinul Italiei față de războiul Tripolitan iar aceasta ar avea să susțină pasul Rusiei în cazul când refuzul Turciei de a-i deschide Dardanelele ar sili guvernul rus să facă o demonstrație războinică împotriva Turciei în Asia.

În legătură cu acestea se pun numeroasele concentrări de trupe făcute de ruși la granița asiatică a lor cu Turcia.

Aceasta este cea mai nouă grijă ce preocupă acum diplomația europeană și pe amicii păcii.

*

Turcia refuză mediațiunea. Intreaga presă turcă se ocupă acum de mediațiunea puterilor europene în chestia războiului cu Italia. Ultimul cuvânt așa cum îl anunță ele, al Turciei în această privință este că Turcia nu va accepta nici o propunere, care va conține condiția, că Italia să rămână în nordul Africii otomane. Presa turcă și cercurile dirigente otomane nu au variat în păreri niciodată în această privință. De altfel e de adăugat că ambasadorii puterilor la Constantinopol nu au comunicat încă Turciei răspunsul ce Roma a făcut guvernelor respective.

Probabil inițiativa aceasta va reveni Rusiei pentru că tocmai ea a și propus celorlalte puteri forma în care ele s'au adresat Italiei pentru a cunoaște baza pe care acestea ar consimți să facă pace cu Turcia.

*

Minimul de salar în Anglia. — Situația guvernului. Premierul Asquith a înaintat marți parlamentului englez proiectul minimului de salar pentru mineri.

Prin legea aceasta de salar se va stabili pentru toți lucrătorii, cari lucră ziua. Mărimea acestui minim îl hotărăsc pentru fiecare district comisiile locale districtuale. Comisiile se compun din reprezentanții minelor și a lucrătorilor.

Fiecare comisie își alege un președinte neutru, și numai la caz dacă membrii comisiei nu se vor putea uni în alegerea lui i se impune unul din partea guvernului.

Tot aceste comisii vor avea să creeze garanțiile pentru minimalul de prestațiune a minerilor și pentru menținerea regularității a lucrului. Această lege intră în vigoare în momentul când minerii își reiau lucrul. Ea se estinde numai pe trei ani, când apoi va trebui să se facă o nouă regulare a relațiilor dintre proprietarii de mine și mineri. La prima scetire proiectul a fost primit după o scurtă dezbateră unanim.

Această lege are menirea să pună capăt grevei minerilor, care a produs o mizerie în întreaga industrie engleză.

Dar cu proiectul acesta guvernului englez i s'a pus două piedeci în cale.

Partidul conservator pândește numai ocaziunea de a răsturna guvernul urât de el și socotește că această ocaziune este potrivită de aș ajunge acest scop și ajungând la putere să împiedece campania pentru autonomia Irlandei, care se va începe în luna aprilie.

Partidul lucrătorilor de altă parte nu este mulțumit cu proiectul, voiește mai mult. Și dacă acest partid acum nu va da sprijin guvernului, ușor se poate întâmpla că acesta să ajungă în minoritate și astfel să cadă.

O telegramă din Londra anunță deja, că conservatorii s'au declarat oficial contra proiectului și James Arthur Balfour, conducătorul lor care se retrăsese pe câțva timp dela conducere, au reluat din nou frânele și pășirea lui își arată deja efectele nefavorabile pentru guvern.

În parlamentul englez sunt astăzi 266 liberali, 42 partidul lucrătorilor 80 naționaliști irlandezi, și 278 conservatori. Cu guvernul liberal sunt naționaliștii irlandezi dintre cari însă vre-o 11 fac opoziție guvernului. Partidul lucrătorilor este pentru proiect, dar cere în numele federațiunii minerilor amandamente, cari, dacă guvernul nu le va primi ajungerea lui în minoritate este sigură. Si-

MOBILE

În cea mai modernă execuție se pot procura la:

pentru dormitor
sufragerie
locuințe, garton
în garnitură de
piele și de aramă
precum și covoare

C. W. Kessler

fabricant de mobile

Sibiu—Nagyseben, Str. Șaguna Nr. 7.

tuția guvernului după cum se anunță este foarte critică.

La criza guvernului imperial din Germania. Ziarul „Post” din Germania scrie; Dacă știrile despre o iminentă criză a guvernului imperial deocamdată nu corăspund realității, totuși în aceea au drept că în cel mai scurt timp va urma retragerea secretarului de stat pentru externe, Kinderlen-Wächter, care însă de mult se cugetă, ca să-și ceară demisia.

Cancelarul de stat Bethmann-Hollweg a declarat cu câteva zile mai înainte în „Nord-deutschen Allgemeinen Zeitung” că consiliul confederațiunii germane a declarat introducerea dării după moșteniri de mai înainte de o gresală politică. Ministrul de finanțe din Saxonia, Seydewitz a declarat miercuri în Landstagul Saxoniei, că guvernul saxon a pășit în consiliul federațiunii germane pentru introducerea acestei dări. La aceste „Vossische Zeitung” scrie: Declarațiunea guvernului saxon este un protest aspru contra cancelarului de stat. Nu este nici un precedent, ca în asemenea fel un guvern al unui stat din confederațiunea germană să fi protestat publice contra cancelarului de stat.

Alianța militară anglo-germană (?) Ziarul „Morgenpost” din Berlin afirmă a fi aflat că Germania s'a adresat guvernului englez cu o propunere, care ar tinde aproape la o alianță ofensivă și defensivă între cele două state, pe baza următoare: ambele puteri să-și garanteze reciproc posesiunile lor actuale și să se înțeleagă asupra unor anumite chestiuni coloniale: chestiunea supremăției militare, însă, rămâne neatinsă.

Ziarul vorbește și de alte schimbări apropiate în cea mai înaltă demnitate a imperiului.

Scrisoare din Iași

Artistice: Inchiderea stagiunii teatrului național. — Concertul violonistului Enescu. — Șezătoarea soc. studenților în litere. — Inaugurarea statuei lui Cuza-Vodă.

Iași, 19 martie st. n.

Se poate—și nu se prea poate—spune, că porțile lăcașului zeiței Thalia s'au închis.

În adevăr, stagiunea trupei dramatice a teatrului național a luat sfârșit prin reprezentarea în serile de 16 și 17 martie n. a piesei „Dama cu Camelii”, a cărei acțiune e brodată pe liniamentele zguduitorului roman a lui Dumas. Și în lungul celor patru acte — cari nu sunt decât o palidă ilustrare a puternicului text din romanul pomenit — am avut mulțămirea, ca în atâtea alte dați, să apreciem marile calități tehnice și pasionale a celei mai desăvârșite artiste dela teatrul nostru, d-na Aglaia Pruteanu.

Dar nu pentru a vorbi de ultimul spectacol al stagiunii, scriem rândurile acestea, ci pentru a arunca o fugitivă privire retrospectivă asupra întregii stagiuni din anul acesta, al doilea sub direcția — cu mult mai fericită decât celelalte on. direcțiuni — a d-lui Mihail Sadoveanu.

Dacă despre meritele literare ale d-lui Sadoveanu se spune prea puțin, în ultimul timp, prin revistele noastre, apoi despre cele artistice s'a vorbit mult. Și cu multă dreptate, Căci, ca să rezum în două-trei cuvinte activitatea d-sale pe acest teren, în cei doi ani teatrali, s'a putut ușor constata: o mai stăruitoare muncă din partea personalului artistic, cu rezultate evident superioare celor din trecut și o vădită cizelare a simțimintelor artistice ale publicului ieșan.

Atât și tot ar fi de ajuns.

Dar iată ce mai aflăm și despre bilanțul material al stagiunii abia sfârșită. Anul trecut suma rețetelor serale a fost de 27,000 lei, anul acesta s'a ridicat la 36,000 lei, deși subvenția din partea comunei, care fusese până acum de 20,000 lei, anul acesta a fost redusă la 14,000.

Asta înseamnă că publicul a cercetat și mai des teatrul. În adevăr stagiunea din anul trecut a fost compusă din 51 de spectacole, cea din anul acesta din 87.

Piese originale cari „au ținut afișul” mai mult timp au fost: poemul „Înșiră-te mărgărite” de Victor Eftimiu și „Zile vesele după războiu” de un călugăr anonim. Cu privire la piesa din urmă, trebuie să menționez, că „Rampa” din București a dovedit, că nu e decât o localizare a unei comedii a lui Labiche. Dintre traduceri acelea cari s'au jucat cu mai mult succes au fost: „Taifun” de M. Langyel, „Păpușile” de Pierre Wolff, „Nepoftitul” de Tristan Bernard, „Zile de sărbătoare” de Bertalozzi, „Andromaca” de Racine etc.

Dintre elementele trupei teatrului, în cursul acestei stagiuni, s'au mai distins: d-șoara Anicuța Cârjă, d-nii Radu Demetrescu și V. Boldescu.

Dar dacă se poate vorbi mult bine despre teatrul nostru, sunt de făcut și mult rezerve. Și acestea nu vor dispărea decât atunci când subvenția teatrului ieșan va fi mărită.

Cel mai de seamă eveniment artistic al anului pentru ieșeni a fost fără îndoială concertul neîntrecutului violonist *Gheorghe Enescu*, din seara de 18 martie n.

A fost de ajuns să se audă promițându-se magicul cuvânt, Enescu, pentru că în seara concertului să se adune la teatru un imens public, compus din tot ce are Iașul mai delicat când e vorba de gusturi artistice. Nu trebuie uitat deasemenea gestul atât de nobil a lui Enescu, de a fi renunțat la lucrările sale, la plăcerile pe cari apusul atât de subtilizat i-le procură când concertează prin capitalele sale — pentru a veni să dea în patria sa o serie de concerte, ale căror rețete să servească la întemeierea unui fond de încurajare a compozițiilor naționale.

Când nu te prea pricepi cu greu ai îndrăzni să apreciezi o manifestație artistică, sub orice formă ar fi. Dar prea e mare Enescu, ca să mai ai nevoie să-l apreciezi.

Programa ne spunea, că se interpretează o sumedenie de autori: Veracini, Thomson, Bach, Kreisler, Paganini etc... E un neadevăr: întreg publicul n'a făcut cunoștință decât cu un singur autor, *Enescu*, în care se confundaseră toți ceilalți.

Vioară vrăjită, violonist vrăjitor! În fantasticele combinațiuni muzicale, cari se desprindeau în cercuri din ce în ce mai largi, sunetele se goneau unele pe altele și sufletul artistului părea că aleargă după ele. Aci *Berceuse* ne legăna lin cu succesiunea sa de note ușoare, aci murmurul unor duhuri nevăzute ce plâneau elegiile supremei dureri ne comunica fiori de spaimă și suferință. Gama tuturor sentimentelor omenești s'a desfășurat în seara aceea de primăvară înaintea publicului electrizat, care nici nu îndrăznea să răsuflă. Aveam cu toții impresia că ne eterizăm încetul cu încetul la vibrațiile imperceptibile ale artistului și vioarei sale.

Enescu e desigur una dintre cele mai superioare intrupări a pasiunii omenești.

În Th. Fuchs, Enescu a găsit de sigur pe unul dintre acompaniatorii cei mai înțelegători și mai preciși în execuție.

A avut parte dealtminteri Enescu de niște ovații, cum rar s'au mai văzut în Iași. Publicul părea că nu mai vrea să plece din teatru, cu atâta insistență l'a chemat la rampă. Și până n'a mai cântat încă două bucăți, după care bine înțeles la fiecare bucată îl chemase de câte cinci ori la rampă, nu l'a lăsat să plece. Și foarte rar face Enescu asemenea favoruri. Se vede însă că și-a găsit și publicul, căci dela teatru până la hotelul la care găzduia, era o nostimadă să fi văzut: ofțeri, cuconițe, studenți și școlari, cum l'au dus în urale și ovațiuni ce părea că nu mai vor să iee sfârșit...

Nu-l vor uita ieșenii, dar cu siguranță că nu-i va uita nici dânsul.

Menționez șezătoarea soc. studenților în litere,

care a avut loc în după amiaza zilei de duminică 17 martie n. în localul „Centrului studentesc” pentru că pe lângă o conferință instructivă, declamații — printre cari ale d-șoarei Anicuța Cârjă dela teatrul național — numerosul public a avut rarul privilegiu să audă pe trei dintre cei mai buni autori ieșeni cetind din operele lor. Au fost poezii: Gh. Topârceanu, M. Codreanu și I. M. Rașcu.

Inaugurarea statuei lui Cuza-Vodă, care se înalță majestos în Piața Unirii, se va face înfățișat în ziua de 3 mai. Cu această ocazie vor avea loc mari serbări naționale la cari vor lua parte și reprezentanți ai țărânilor din toate județele, țărânilor, care poartă un cult atât de mare neuitatului domnitor.

Șt. P. Moldoveanu.

O convorbire cu d. Aurel Popovici

Înapoiindu-se numai de câteva zile de la Viena, d Aurel C. Popovici a binevoit a ne acorda o prea interesantă convorbire asupra împăcării românilor de peste munți, asupra crizei dualizmului austro-ungar și rolul cel mare ce-l vor avea în curând românii.

— Felicitările mele pentru cadoul ce-l vei primi și pentru banchetul ce ți-se pregătește la Viena de către colonia română, — i-am spus.

— Nu primesc nici un cadou și nici de banchetul ce s'ar fi pregătind la Viena n'am nici o cunoștință oficială, și nici nu râvnesc la el. Întreg meritul împăcării revine numai și numai d-lui C. Stere, care lăsând tot la o parte, toate interesele sale, toate nevoile din țară, a intrat cu un suflet mare de român și cu o inimă caldă în viața politică intimă a fraților noștri de peste munți. Și cu o stăruință de fier și cu toată însuflețirea ce-ți dă cauza sfântă a neamului tău, după două luni a reușit pe deplin. Acestui român mare se cuvin toate elogiile.

— Fi-va pacea durabilă?

— Garantez cel puțin 12 ani. Azi toți fruntașii de peste munți sunt în perfectă înțelegere; nimic nu-i va mai putea despărți și nimic nu-i va putea paraliza la lupta lor, căci toți înțeleg și văd situația generală și simt că acum este momentul ca să se consolideze și să se pregătească de o serie de lupte mari.

— În actuala criză prin care trece Ungaria, criză neobișnuită până acum în urma originii și a dezvoltării sale, este speranță că situația Românilor să se îndrepteze?

— Cred, că da. Situația nu trebuie privită, însă, așa cum o prezintă presa maghiară. E vorba de o criză mare și îndelungată: criza dualizmului austro-ungar, care durează și se dezvoltă de 14 ani. Forma aceasta dualistă a monarhiei vecine și-a trăit trailul, căci popoarele s'au deșteptat:

Acțiunea pentru trialism este o indicație?

— Trialismul este, după părerea mea, o aberație. Și pe cât știu eu, factorii hotărâtori din Viena nu pot să-l admită, căci în acest caz s'ar ridica boemii cu mai mult drept și cu mai multă forță ca slavii de sud și ar pretinde și ei reînființarea ve-

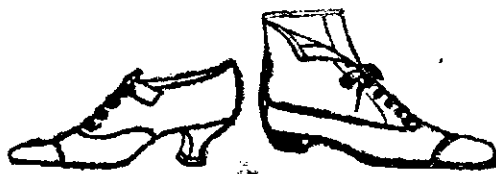
∴ Cine vrea să cumpere încălțăminte fabricate în țară într-adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere la

IOAN VUIA

Sătmar — Szatmár,

— Deák-tér —

În casa lui Keresztes András,

care ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și ciobote pregătite în țară din piele înă veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii drăgălașe sunt neîntrecute.

La dorință să pregătesc tot felul de ghete și ciobote după măsură.

chiului regat independent al Boemilor. Singura soluție, care este acceptată în numeroase cercuri înalte din Viena, este federalismul monarhiei Habsburgilor, federalism în care toate popoarele să se bucure de autonomie proprie. Spre această direcție se dezvoltă lucrurile și nu va trece mult, până când dualismul, care se sbate în criză de atâta vreme, va da un faliment definitiv.

Și la Viena ce calcule se fac cu românii?

— Cei cari urmăresc realizarea acestei idei — și ei sunt mulți și puternici, — au vii simpatii pentru români și au regretat mult cerșele ce au izbucnit de acum doi ani, din cauza intrigilor contelui Ștefan Tisza, intrigi la care s'a raliat apoi și primul ministru Khuen-Héderváry. Acum, însă, împăcarea românilor fiind definitivă și bine zidită. — cercurile vieneze sunt foarte mulțumite, putând conta la timp pe acest element atât de puternic. Iată pentru ce am zis, că dl C. Stere a obținut un succes foarte mare, a săvârșit un mare act de patriotism ale cărui consecințe sper că se vor aprecia cu timpul.

Am mulțumit dlui Aurel C. Popovici, pentru prețioasele detalii ce a binevoit a-mi da, și la despărțire mi-a repetat:

— Nu uita să relevezi în termeni, elogioși meritul și sufletul de mare român al dlui C. Stere.

Scrisoare din Roma

După atentatul contra Regelui Italiei
Doi români implicați. — Un atentat complot
anarhist!

(Dela corespondentul nostru).

Roma, 18 martie.

Nu numai mirarea, dar și legitimă indignare a produs în întreaga lume, și în special în Italia, atentatul la viața regelui Italiei.

Imediat după atentat, s'au început cercetări foarte active, spre descoperirea complicilor asasinului D'Alba, cercetări cari nu s'au limitat numai în Roma, ci în toate orașele Italiei.

Rezultatul lor, nu este încă definit până în momentul când scriem aceste rânduri, dar pare că comitetul „Junilor turci” este amestecat în acest odios atentat.

Un alt fapt, destul de trist pentru neamul românesc, a rezultat din cercetările polițiilor italiene: doi români ar fi luat parte la un complot anarhist, iar unul din ei a și fost arestat la Roma și închis în închisoarea Regina Coeli.

Acești doi români, ne grăbim să o spanem, sunt amândoi macedoneni, și unul este Atanasie Tașcu Pucerea, iar cel arestat este Nicolae Tacit. Amândoi sunt originari din Macedonia, deci sunt supuși turci, și concluziile la cari au ajuns până acum polițiile italiene, pare că dau o legătură între relațiile acestor doi macedoneni, cu comitetul junilor turci.

Tașcu Pucerea se află actualmente la Geneva, în Elveția; iar arestatul Nicolae Tacit, se află de trei luni la Roma. Cum poziția acestuia din urmă nu este încă bine luminată, poliția l-a arestat, a secestrat scrisorile și broșurile ce s'au găsit în odaia ce acesta ocupa la Roma, iar rezultatul cercetărilor hârtiilor găsite în casa sa, nu se cunoaște încă de public.

Surpriza coloniei române din Roma a fost extrem de neplăcută, când în gazetele italienești se citea titluri mari, în cari numele de român era

pus alături de vorba asasin; și nu mai puțin mică a fost și este încă neplăcerea ce a produs Legației române din Roma această afacere, mai ales alaltăieri, când nu se stabilise încă pozitiv, că acești doi domni acenzați de complot anarhist, nu sunt supuși români, ci supuși turci, și deci nu au de fel de a face nici cu legația română, nici cu regatul României libere.

Astăzi însă, s'a stabilit pe deplin că acești doi domni cari au dat o tristă glorie numelui de român, sunt de protecțiune turcă, și poziția lor a devenit cu atât mai odioasă italienilor, cu cât în momentele actuale, relațiile italo-turcești sunt rupte cu desăvârșire.

La Geneva, în Elveția, se știe că este un cuib de anarhiști, de toate culorile și de toate naționalitățile, și protejați de libertatea ce le-o dă acea țară ospitalieră, din când în când, dă de vorbă Europei cu acțiunile lor nebunești și criminale.

La una din acele societăți anarhiste, pare că iese și Tașcu Pucerea, macedonean. Pare că acest domn a avut mai multe convorbiri cu mai mulți anarhiști italieni; pare că o persoană — până acum neidentificată încă bine — a venit timp de două ceasuri la frontieră, pe pământul italian și a vorbit cu o altă persoană care din Roma, intradins s'a dus acolo. Informațiile poliției tind și arată că aceea persoană din Elveția ar fi Tașcu Pucerea iar cealaltă, ar fi Nicolae Tacit.

În urma acestora, Tacit a fost arestat în Roma, și deus în închisoare.

Să se noteze un lucru: până în prezent nimic nu iese sigur; sunt supoziții, bănueli, iar arestarea lui Tacit s'a făcut ca un mijloc preventiv, iar nu sub acuza formată de părtaș la complot.

La Roma, din investigațiile poliției, rezultă că Tacit iese în foarte bune relații cu arhivarul Legației Române din Roma, dl Constantin Burileanu. Numele acestui domn, s'a repetat cel puțin de o sută de ori în aceste trei zile în gazetele italienești, alături de numele lui Tacit și Pucerea și alături de vorbele „complot”, „anarhiști”, „atentat”. Nu însemnează aceasta, că dl Burileanu ar fi amestecat în complot, cum nu însemnează nici că d-nii Tacit și Pucerea ar fi complotat; dar pentru națiunea română, și în special pentru Regat, numele unui funcționar dela Legație, publicat în ziare ca amic al unei persoane arestate în urma atentului la viața regelui Italiei constituie o neplăcere destul de mare, iar situația morală a dlui Burileanu iese sdruincată.

Din afericire d. Burileanu iese plecat de o lună la București, pentru afaceri personale, astfel că nu se poate apăra personal, iar presa italiană, vorbește de această plecare, dându-i o vagă nuanță de fugă.

Am ezitat mult, înainte de a vă comunica toate aceste noutăți așa de uricioase, dar cum ziarele italienești, nu numai din Roma, ci din toată Italia, sunt pline de detalii și de explicații în jurul numelor acestor trei domni români, v'am comunicat în rezumat, cum stau lucrurile.

Și cum zisei mai sus, tot ceea ce se spune, sunt supoziții, bănueli; siguranța vinei celor doi români macedoneni nu este probată de fel, și noi le urăm o complectă desculpăre și o reabilitare a numelui de român, care s'a făcut cunoscut lumii ca viteaz, ca poet, ca demn urmaș al strămoșilor romani, iar nici de cum ca regicid sau ca complotator, anarhist.

I. T. Allan.

N. Tacit și T. Pucerea

Asupra celor doi români macedoneni, cari formează acuma obiectul reportajului senzațional al presei italiene, și despre care corespondentul nostru dela Roma ne dă amănunte atât de interesante, suntem în măsură să dăm și noi lămuriri autentice.

Amândoi sunt cunoscuți ca luptători de frunte în cauza românilor macedoneni.

D. Tașcu Pucerea a fost timp de 6 ani de zile profesor de Fizico-chimie la liceul român din Bitolia, de unde a fost nevoit să plece în țară în vara anului 1905 din cauza că era amenințat cu moartea de către comitetul terorist grec, care a făcut mai multe atentate la viața sa.

La București a dus o companie viguroasă împotriva grecilor din țară, care s'au dovedit că sprijineau cu bani pe șefii bandelor grecești, care în Macedonia omorau pe frații macedoneni.

De vre-o doi ani d-sa se găsește la Geneva, unde — cu sprijinul guvernului român — își completează studiile de chimie. D. Tașcu Pucerea este naționalist convins, păstrează cea mai vie simpatie națiunii italiene fiind și soția sa italiană. Și cu toate că nu are antipatie pentru junii turci, care se arată atât de favorabili cauzei macedo-române, nu vedem de ce să se preteze la o nebunie ca aceea de care este bănuț și din care nu vedem ce interes ar avea junii turci.

D. Nicolae Tacit este deasemenea o persoană, care prin trecutul său cade în afară de orice bănuială.

Ca învățator în Macedonia, apoi ca student în București și în cele din urmă ca luptător, în cele dintâi rânduri ale mișcării macedonene, d-sa a dat dovada unui spirit sănătos și cumpătat.

D-sale i se datorește în mare parte recunoașterea existenței civile a naționalității române din Turcia.

Fiind ca revizor al școalelor române din Epir și Albania, d-sa, prin activitatea sa, și-a atras ura guvernatorului local Osman Pașa, un filo-grec fanatic, care l-a expulzat de pe teritoriul vâhlicului său. Din aceasta cauză a urmat, între guvernul lui Abdul Hamid și guvernul român, un conflict diplomatic care a avut de rezultat acordarea Iradelei din 9 maiu 1905 prin care s'a acordat națiunii române din Turcia aceleaș drepturi civile ca și celorlalte naționalități otomane.

Tot în timpul cât a fost revizor, d-sa a avut, chiar în colounele ziarului „Tribuna” din Roma, care astăzi îl acuză de anarhism, o polemică cu Max Nordau, cunoscutul publicist evreu care din nu știu ce dragoste pentru greci, declarase că românii macedoneni sunt de origină elenă și deci cu totul de alt neam decât cei din stânga Dunării,

De asemenea a stat în relații cu mulți consuli și publiciști italieni, cari toți au apreciat în d-sa un cald iubitor al națiunii italiene.

Mai târziu a fost înaintat la rangul de inspector al școalelor și bisericilor române din

„Să nu vinzi scump, dar să târguești ieftin”.
Acesta este secretul succesului nostru.

Cui îi trebuie dar
mobile frumoase, ieftine
și bune

Să cerceteze pe

Székely és Réti

fabricanți de mobile

Marosvásárhely, Széchenyi tér nr. 47

Chiar în interesul lui propriu.

Alegere mare în trusouri pentru mirese.

Vânzare în rate fără ridicare de preț.

Turcia, post în care a stat până în toamna anului 1910.

Ca un asemenea om, cunoscut drept un naționalist neclintit și ca un spirit plin de cumpătare, să ajungă la o asemenea prăpastie, nu este cu puțință decât numai în caz de nebulie.

*

Lucrul cel mai probabil este, însă că și de astădată frații noștri italieni cedează energiei de care pare a fi stăpâniți de o bună bucată de vreme. Numai cât enervarea lor s'a descărcat asupra a doi oameni modești și slabi în loc de a se descărca asupra a cine știe ce vapor francez.

Ori cum ar fi lucrurile, noi nu împărtășim groaza valorosului nostru corespondent, de a se compromite numele de român. Pe lângă încrederea ce o avem, că neamul românesc din orice parte ar fi, nu poate ajunge la asemenea margini, nu trebuie de uitat, că oameni, cari sunt capabili de asemenea gesturi nu aparțin nici unei națiuni.

Daed nu ar fi așa, cea mai compromisă nație desigur ar fi cea italiană, care a furnizat pe cei mai mulți dintre asasinii regilor din ultimele decenii.

Lansarea pe apă a dreadnoughtului „Tegethoff”

Triest, 21 martie.

Azi, înainte de amiază, a fost predat apei mărilor al doilea dreadnought al flotei comune, Tegethoff. Ofițerii de marină cari făceau parte din comitetul organizator al serbărilor, au făcut toate pregătirile necesare, pentru primirea demnă a înalților oaspeți ai serbărilor.

Serbările lansării pe apă a noului vas de război au început la orele 9 dimineața, fiind prezenți moștenitorul tronului Francisc Ferdinand, arhiducele Leopold Salvator cu soția, arhiducesa Blanca, cu fetele sale arhiducesele De las Dolores și Maria Immaculata, apoi amiralul cont. Montecuccoli, ministrii, delegațiunile camerei și a casei magnaților din Ungaria, reprezentanții parlamentului și a dietelor provinciale din Austria, etc. etc.

Sfințirea vasului.

La orele 9 și trei sferturi a. m. arhiducii Francisc Ferdinand și Leopold Salvator cu suita lor au sosit la stabilimentul din San-Marco pe bordul vasului „Lacroma”.

De aici au îmbarcat o luntre de gală și au plecat la locul unde avea să ancoreze noul vas. Pășind pe țarm, muzica militară a intonat imnul casei domnitoare, „Gotterhalte”. În timpul acesta au sosit la locul de primire soțiile guvernatorului, a podestei, a comandantului flotei, a comandantului de brigadă din Triest, a directorului stabilimentului tehnic, apoi cardinalul dr. Nagel, cav. Aussenberg min. de război, cav. Roessler min. de comerț austriac, Zaleski ministru de finanțe austriac, amiralul cont. Montecuccoli, comandantul marinei, prințul Hohenlohe guvernator în Triest, cont. Marius Attems guvernatorul Dalmației, cont. Attems cons. de curte, v.-guvernatorul dela Triest, cav. Kohen comandantul districtului marinei, Iuliu Ritter amiralul portului, delegații camerelor austriace și ungare, mai mulți ofițeri și alții.

După ce vicarul campestru asistat de preoții marinei a terminat sfințirea vasului, amiralul Montecuccoli a pășit în fața arhiducelui Francisc Ferdinand raportându-i, că vasul este gata pentru a putea fi lansat pe apă.

Lansarea pe apă.

Moștenitorul tronului a rugat apoi pe arhiducesa Blanca, să îndeplinească actul imaginărei. Răspunzând arhiducesa a apăsat soneria care se afla înaintea ei, după ce s'a spart tradiționala sticlă de șampanie. Arhiducesa a apăsat apoi o altă sonerie dând semnul pentru lansarea vasului. După semnul acesta „Tegethoff” cu mare iuteală a alunecat în mare. Apoi muzica militară a intonat iarăși imnul casei domnitoare, iar celelalte vase au salutat cu salve pe noul soț.

După terminarea acestui act arhiducele Francisc Ferdinand a ținut un „cerere” în pavilionul regal.

După aceasta Francisc Ferdinand și Leopold Salvator s'au urcat pe luntrea de gală iar arhiducele pe vaporul „Lacroma”. Oaspeții în mare parte s'au reintors în Triest.

La orele 2 d. a. a avut loc pe vasele „Franz Ferdinand”, „Radecky” și „Gäan” un dineu. Moștenitorul tronului cu soția sa au luat parte la dineul dat pe bordul vasului „Gäan”.

Salutul monarhului

Viena. — M. Șa monarhului a trimis A. Sale moștenitorului tronului următoarea telegramă:

„Îți mulțumesc pentru știrea îmbucurătoare despre succesa lansare pe apă a vasului „Tegethoff”. Doresc din inimă, ca vasul acesta să contribuie întotdeauna la mărirea autorității marinei mele”.

Francisc Iosif.

*

Vasul „Tegethoff” are o greutate de 20.331 tone, mașinile au o putere de 25.000 cai. Lungimea vasului e de 151 m. iar lățimea de 27.2 m. Contingentul personal al vasului va fi de 950 de oameni.

Cronică externă

Militarismul în Europa. — Reorganizarea armatei rusești. — Ce fac ungurii noștri

În toată Europa se vede o febrilă activitate în vederea reorganizării armatelor.

Se pare, că nu ne găsim în veacul al XX-lea în care utopiștii pacifismului așteptau îndrumarea necontestată a păcii și idealele tribunale arbitrar luând prin dăzbateri din care valoarea forței să fie pe veci alungată, locul armatelor brutale.

Lucru curios este, că chiar socialiștii la început dușmani neîmpăcați ai militarismului, încep să fie cuprinși de însuflețirea acestui curent atot puternic și pe măsură ce organizațiile lor devin mai formidabile, simt par'că o jenă de internaționalismul lor dușman al armatei.

Astfel socialismul german la glasul șefului lui, care a făcut cunoscuta declarație că: „Dacă dușmanul ar intra în patrie nu ar sta nici o clipă la îndoială de a lua carabina și a merge întru întâmpinarea lui” și a precizat punctul de vedere scuturându-se de orice solidaritate cu ultraiștii antimilitariști.

Pranța de altă parte, care se credea adormită sub stăpânirea unor fracțiuni, care nu credeau că există alt mijloc de a menține republica și libertatea decât prin micșorarea prestigiului armatei dă astăzi dovada celui mai strălucit spectacol de renaștere a sentimentului militarist.

Anglia construiește unul după altul colosalele sale chiurșate, ce să vorbim de Germania, de Italia, de Turcia?

Rusia dela declararea războiului japonez încoace nu are altă preocupare decât să-și întărească armata, credite peste credite au fost înghițite de această nouă încordare militară.

Îmbunătățiri în armament, îmbunătățiri în cadre, neconținută stăruință în perfecționarea administrației și în stăpânirea abuzurilor, acesta este programul ce a fost urmat cu o consecvență de fer de către forurile competente ruse pentru reformarea armatei.

Astfel s'au văzut și se văd zilnic persoanele cele mai suspuse scoborând în răcoarea pușcărilor pentru că nu vor să înțeleagă că acum nu se mai poate urma cu jaful de până acum.

Potrivit cu aceasta energetică acțiune de regenerare morală și materială, acum s'a alcătuit un proiect de reorganizare pentru sporirea contingentelor militare asigurându-se o largă complectare a efectivilor și a cadrelor ofițerești.

Iată lămuririle ce le dă despre acest proiect Gutschkof, președintele Dumei rusești, corespondentului din Petersburg al ziarului francez „Le Temps”.

În acești 5 ani de după război am făcut imense progrese în armată. Ultimul război ne-a fost o aspră lecțiune. De atunci am umplut golul făcut atât în material cât și în aprovizionări. Acuma scopul e altul. Este acela de a fi gata în fața eventualităților. Această stare de spirit a provocat unanimitatea voturilor membrilor Dumei.

Reforma foarte serioasă, foarte radicală care este acum supusă Consiliului Imperiului dă aceste mijloace.

Până acuma avem un deficit anual de oameni care se repeta. Aceasta din cauză că legea împarte imperiul într-o mulțime de cercuri militare. Fiecare din aceste circumscripții militare trebuie să dea un număr egal de elemente de și nici după număr, nici după întindere nu sunt egale. Astfel unele dintre aceste circumscripții dădeau mai puține elemente de cât dispuneau, iar altele dădeau tot, chiar și pe cei debili.

De altă parte până acuma alogerea se făcea numai într-o clasă de oameni, celelalte sunt favorizate printr-o serie de scutiri.

În sfârșit ne lipsiau ofițerii de rezervă. În caz de mobilizare cadrele ofițerilor cer să fie dublate. Pentru aceasta nu dispunem până acum de cât de ofițerii demisionați și de foști voluntari liberați care trecuseră un examen cât se poate de sumar. Educația lor e foarte redusă cum s'a constatat în ultimul război.

Noua lege împlineste toate aceste lacune. Recruții vor fi chemați pentru trei ani dacă vor dădea, că au făcut studii secundare, vor putea împlini un voluntariat de doi ani. Iar dacă vor urma cursurile respective și vor depune examenul de ofițeri, li-se va scurta timpul încă cu șase luni. Astfel se vor umplea și locurile de ofițeri de rezervă.

De altă parte legea a suprimat cercurile militare astfel că se mărește recrutarea care nu are a se opri la o limită fixă de fiecare cerc.

Deasemenea se suprimă scutirile și va trebui că toate clasele să fie chemate la armată.

Astfel sub toate raporturile armata rusă se regenerează.

Numai un singur popor crede că chestiunea militară poate fi amânată la calendele lui Atila. Acesta este poporul maghiar care crede că esențialul este să se asigure întâi pretențiile șovinismului său și apoi după ce se va strica organizmii armatei să se dea creditele necesare.

Aceasta aruncă o lumină vie și asupra dragostei pe care o au ungurii noștri față de monarhie și asupra cavalerismului lor militar. Din tot acest cavalerism vai nu a rămas de cât chițibușurile de obstrucție pentru împedecarea legilor militare și calimările ce-și azvârle unul asupra celuilalt în cameră.

Catolicism și maghiarizare

Cazul celor șaisprozece teologi români alungați din seminariul papistăesc se știe, și, dacă toată lumea românească a lăudat și laudă purtarea elevilor, clerul de jos greco-catolic este indignat de purtarea lor, căci doar seminariul nu era maghiar ci catolic.

Ceia ce ocupă acum opinia publică de aici este înființarea episcopiei greco-catolice maghiare, prin care se începe un nou război de extirpare a elementului românesc dela marginele apusene ale românismului.

Se spune — drept mângâiere — că doar comunele maghiarizate din Bihor, Sătmar și Sălagiu care s'ar încorpora în clipa înființării episcopiei ungurești, ar fi rutene. Cei cari cunosc însă aceste comune știu cu siguranță că sunt comune românești maghiarizate numai prin indolența și nepăsarea preoțimii române greco-catolice crescută prin seminariile din Sătmar, Oradea-mare, Cașovia și Strigoniu.

O astfel de preoțime, care știe bine latinește, perfect ungurește și de tot puțin românește, s'a lăsat influențată de cultura ungurească, a adoptat toate datinele și credințele bisericii catolice și și-a ținut de onoare că poate avea de coleg pe preotul ungur.

Preoții greco-catolici din aceste părți se numesc între sine Gyurka bácsi, Péter bácsi, etc., proutesele lor sânt Anyuskám, Mamuskám, Szivám, etc. Intre ei vorbesc numai ungurește, cu familia lor tot așa. Poporul, auzind că preotul lor vorbește numai ungurește, mai fiind amestecat și cu unguri, s'a datat și el a vorbi ungurește.

La maghiarizarea aceasta de bună voie a mni venit într'ajutor și școala de stat ori cea comună cu limba de propunere ungurească. Copiii vorbesc în școală ungurește, pe stradă cu copiii ungurilor ungurește, la orașe când merg, dau numai cu ungurească; deci, azi ungurește, mâne ungurește, până ce într-o bună zi s'au aflat că toți vorbesc numai ungurește și nu mai știu românește.

Astfel de oameni la numărarea din 1911 au fost trecuți ca unguri greco-catolici.

În comunele amestecate cu unguri fiind numai o școală, și și aceia comună ori de stat, copiii români umblă cu ai ungarilor, studiile se predau ungurește, iar religia pe care ar trebui să o propună preotul român, o lasă în grija preotului maghiar — pe simplul motiv că e tot una —, care spre bucuria lui crește adevărați unguri, dușmani bisericii și neamului românesc.

Dar sânt și alte păcate ce le-a comis și le comite și azi biserica și clerul greco-catolic așazicând, dela vlădică și până la opincă. Așa clerul înalt greco-catolic, apoi preoți, învățători mireni, cât de cât mai emancipați — cu puține excepții — toți se mărturisesc la preoți catolici și în biserici catolice, unde se împărtășesc și cu taina cumină câturii după ritul bisericii catolice.

Un exemplu mai fatal și mai ruinător pentru popor ca acesta, nu cred să fie altul.

Un scrutător al comunelor maghiarizate cer liturgia maghiară va afla că acestea nu sînt comune rutene, căci de acelea dincoace de Tisza nu prea sînt, ci, da, sînt comune românești, maghiarizate prin înseși preoții lor.

Unirea când s'a făcut aici, în părțile bihozene și sătmărene, nu s'a făcut numai cu scopul de a câștiga adherenți pentru biserica dela Roma ci cu văditul scop de a maghiariza pe românii din aceste părți mărginașe și amestecați cu unguri iar, cum arată și starea împrejurărilor, maghiarizarea și-a ajuns scopul.

Dar la plănuita episcopie ungurească nu s'vor încorpora numai comunele maghiarizate și cele jumătate maghiarizate, ci și unele curat românești din jurul Orășii-mari, comune aflătoare printre greco-ortodocși ca: Ciheul, Cordăul, Haici, Bafia, Sititelec, Nojorigul, etc.

Locuitorii acestor sate au pornit adevărată luptă contra bisericii catolice, amenințând cu trecere la biserica ortodoxă, dacă vor fi încorporate la episcopia ungurească.

Faptul e, că episcopia greco-catolică ungurească se va înființa; comunele românești maghiarizate, precum și cele de jumătate maghiarizate și la a căror completă maghiarizare se lucrează cu toată forța, vor fi încorporate la episcopia ungurească.

Și, după ce în cele mai multe comune greco-catolice sînt școli de stat ori comunale ridicate, cu consensul și aprobarea autorităților bisericești, iar învățătorii sînt numiți de ministru, acest ministru va purta de grijă ca la aceste școli să sînt numiți numai astfel de învățători, cari vor lucra pentru interesele bisericii și ale episcopului ungureș, îndemnând poporul a se lepăda de biserica și episcopul românesc și a se supune episcopului ungur.

Aceasta va fi pentru viitor problema de competență a scolii de stat comunale.

„Neamul Românesc”

Arta casnică română la Berlin

„Românul” a publicat la timp știrea despre expoziția de artă casnică deschisă la Berlin și care a participat și România aranjând sub conducerea d-lui profesor Tzigara-Samurcaș o frumoasă secțiune, unde au expus mai ales M. Sa reg. Elisabeta și A. S. R. principesa moștenitoare României lucruri admirabil executate.

Ziarele germane vorbesc foarte elogios despre această secțiune românească.

Între altele iată cum se exprimă ziarul „Cermania”:

„Unul din punctele principale de atracție a expoziției este secțiunea română situată în etaj superior al primei secții”.

Protectoarea „Liceum-clubului german” ugarina Carmen Sylva a României, dimpreună cu fiica moștenitorului de tron, prințesa Maria, au expus un număr din propriile lor lucrări enumerate într'un catalog special. Se observă în special în altele splendidele broderii ornate de perle și prețioase cuverte de potir. Se văd de asemenea perdele de mătăasă acoperite de broderii provenite dela biserica evanghelică din București.

Lucrările principesei Maria, merită cele mai mari elogii. Să semnalăm între altele cărți ilustate pe pergament de un gen cu totul particular. Dăsemenea este și cu aquarelele sale, cari au făcut un efect măreț în secțiunea specială de pictură. Al

Tinerimea română universitară din Cluj va da sâmbătă, în 23 martie st. n. la orele 8 seara, o serată literară și artistică cu următorul program: Deschiderea. „Știința și credința ca momente determinatoare a voinței”, conferință de d. dr. Iuliu Pordea. Ch. de Beriot; Valse. C moll. Solo de violonă cu acomp. de pian, executat de d-șoara Beatrice Ilea și d. Liviu Ilea. „Un glas din Ardeal” (A. Cotruș) declamare de d. Nicu Solomon. Franz Drdla! Intermezzo. Valse. Solo de violonă executat de d. Nicolae Putilean cu acomp. de pian a d-lui Eugen Hossu-Longin. „Te chiamă” (de G. V. Roin) și „Vai bătăită” (de Tiberiu Bradiceanu) solo canto de d. Valer Pop cu acomp. de pian a d-lui Eugen Hossu-Longin. Declamare comică, predată de d. Iosif Stoichița. Închiderea.

Biblioteca Academiei Române. În luna februarie 1912 s'au consultat 2591 volume și broșuri tipărite de către 1151 cetitori; 508 manuscrise, 1082 documente, 48 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 190 cetitori.

Colecțiunile bibliotecii au sporit în această lună cu 554 volume și broșuri, 313 numere de reviste române, 204 reviste străine, 3 atlase și hărți, 8 stampe și portrete, 5 volume manuscrise, 13 documente, 3 fotografii, 2173 foi volante, 19 monete și obiecte de muzeu.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața până la 6 seara, pentru manuscrise și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

Convocare. P. T. membri ordinari fundatori și ajutători ai despărțământului învățătoresc din tractul protopresbiterial ortodox român al Lugojului sînt prin aceasta invitați a participa la a doua adunare de despărțământ din anul societății 1911/1912, ce se va ține joi în 15/28 martie c. în sala școlii noastre confesionale din comuna Găvoajdia, la orele 9 a. m. pe lângă următoarea ordine de zi:

Participarea membrilor la prelegerea ținută de învățătorul Ioan Sârbu. Prelegere practică din „Istoria patriei”, ținută de membrul Petru B. Costescu, învăț. în Lugojel. Deschiderea adunării prin prezidiu. Constatarea membrilor prezenți. Observări asupra prelegerilor. Despre însemnătatea economiei naționale pentru poporul nostru”, dizertație de membrul Ioan Murgu, învățator în Boldur. Conferințele învățătorești introduse de episcopul I. Popasu (1866—1872). Contribuții la istoria școlilor noastre de George Joandrea (continuare). Raportul cassarului. Raportul de bibliotecă. Propuneri și curenții. Încheierea adunării. Plecarea din Lugoj se va face cu trenul de orele 7 și 40 minute a. m.

Lugoj, 21 februarie 1912.

dr. G. Popoviciu,
prezident.

Livia Russu,
secretară.

Nou avocat român. Vrednicul tânăr d. dr. Silviu Păscuțiu anunță, că și-a deschis cancelaria advocațională în Boroșinen. Felicitari!

O grevă a minerilor din Belgia. În Belgia începe se amenințe pericolul unei greve a minerilor. Proprietarii minelor au promis minerilor săptămâna trecută, că vor urca salariile cu 5 perc. și au declarat că vor împlini și pretențiunea minerilor de a urca mai târziu salariile până la 10 procente, dacă prețul cărbunilor la proxima submisieune a căilor ferate belgiane se va urca. Cu toate aceste minerii în unelo districte au ținut consfătuiri cu privire la posibilitatea și necesitatea unei greve. Duminică corporațiunile minerilor vor ținea o conferință în Brüssel și vor hotărî în chestia grevei.

Mercuri a început să se răspândească vești, că minerii belgieni vor pași în grevă.

Efectele miraculoase ale revoluției din China. Acela care avea oarecari îndoieli asupra faptului, că revoluțiunea din China înseamnă schimbarea colosală a vremii, străformarea temelnică a cunoștințelor conservative despre lumea chinezilor și în general renașterea deplină a poporului chinez, zice, pe acela următoarea știre sosită din *Sunghai* îl va convinge despre aceasta.

După regulile stricte ale vechii tradiții naționale erau excluși dela examenele mari literare de stat acei candidați, a căror străbuni de sex bărbătesc, cu trei generații mai înainte, au fost criminali, călăi, artiști, barbieri ori servitori de casă, sau a căror străbune au fost femei de stradă. Dispozițiile acestea au fost respectate până astăzi.

Acum se anunță, că damicele din cele mai de seamă familii chineze s'au produs pe scena teatrului, predând cu multă precizie o piesă teatrală în favorul casei fondului revoluționar. Iar fiindcă dialogul acesta era predat în limba engleză, au luat parte ca privitori și mulți europeni.

Iată deci, că schimbarea aceasta bruscă a părerii despre lumea chinezilor este mult mai de mirat, decât grabnica învingere a revoluției politice.

Târgul de țară pentru oi în *Sebeșul-săcesc* (Szászsebes) se va ține în 4, 5 și 6 aprilie nou a. c.

O teribilă catastrofă minieră. Din Taganrog vine știrea, că în mina „Italianca” s'a întâmplat o teribilă catastrofă minieră. În urma unei explozii de gaz au fost uciși peste 50 de lucrători mineri iar 23 fură grav răniți. Mai bine de 100 de mineri ar fi încă închiși în mină.

Mina „Italianca” aparține societății miniere ruse „Danetzky-Makovka”, care posedă în acest district mine de petrol foarte întinse și bogate.

Explozia s'a întâmplat din cauze necunoscute până acum. Se bănuiește însă că ea s'a produs

largă ca spatele cailor de Viatka, brațele și picioarele acestea comparabile cu acele margini mari de granit cari se pun dealungul unor trotuare și în jurul monumentelor publice și își zise în forul lui interior: „Cu ce material bogat te-a hărăzit cerul în bunătatea lui! Despre tine se poate zice de altfel, ca despre înbrăcăminte noastră din provincie: Rău tăiat, dar solid cusut!... așa, să fi tu urs născut, ori ai devenit în urma vieții tale, de singurătate agrestă, semănăturilor tale, a recoltelor de miere, a necontenitei atingeri cu moșiciei? Să fie țărani de sub supunerea ta cari au făcut din tine ceea ce se numește un om de pumn, un pumn strâns? Dar nu, eu cred că ai fi fost perfect același, dacă ai fi fost crescut după moda cea din urmă, dacă ai fi fost îndreptat în vâlmășagul cel mare, și dacă ai fi trăit în plin Petersburg. Toată diferența constă în aceea, că de data aceasta, îți încearci farfuria cu varză, arpăcaș, morcovi și o întreagă jumătate de piept de berbec, și că atunci ai mânca costițe cu trufe și plăcintă cu fiicat de găscă. Aici tu ții deadreptul în stăpânirea ta moșiciei, trăiești în bună înțelegere cu ei, și nu-i vatem, fiindcă veghetor cum ești asupra intereselor tale, tu socotești că ei sânt ai tăi și că răul pe care li l-ai face s'ar întoarce, într'un fel ori într'altul, asupra ta. La Petersburg ori la Moscova, ai servi de bună seamă, ai avea la ordinul tău slujbași cărora le-ai da pe drept ori pe nedrept sdravene bobârname, știind că necazul lor și paguba lor îi privește și le rămâne; ori ai jefui banii coroanei. Nu, dacă cineva e un adevărat pumn

strâns, nu devine o mână deschisă, și, dacă pumnul acesta lasă vreodată să i se desfacă un deget ori două, e cu atâta mai rău și nu atâta rău. Dacă un înalt funcționar de rangul acesta a întrezărit suprafața unei științe oarecare, mai târziu, când va fi pus mâna pe vreo însărcinare aleasă, va plictisi cu știința lui de împrumut o sumedenie de oameni cari, inferiori sau subordonati, au jurat ei, de fapt, un cult veritabil vreunei ramuri de știință. Ah! dacă toți pumnii aceștia greoi și aspri....

— Iată lista! — zise Sabakevici, întorcându-se pe patru roțițe de fotoliu în clipa aceasta demne de plâns.

— Lista! dă-mi-o, dă-mi-o!

El străbătu scrisul cu o privire repede și îi admiră curățenia și exactitatea vizibilă: nu numai că era scrisă în detaliu, meșteșugul, numele, vârsta și situația de familie, dar erau însemnate, într-o coloană aparte, și observații asupra purtării și caracterul indivizilor. Scurt, puteai să vezi aici diletantismul notarial al bunului proprietar.

— Așa, dă-mi arună, — zise Sabakevici.

— Pentru ce arună? Ai să primești suma întregă mâne la iscălitură.

— Nu așa se obișnuiește.

— D-ta mă încurci; eu n'am banii la mine. Ah! poftim, iată totuș zece ruble.

— Zece ruble! zece ruble! dă-mi cel puțin cincizeci.

— Nu mai am de fel.

— Ai, ai! caută bine.

Turcia, post în care a stat până în toamna anului 1910.

Ca un asemenea om, cunoscut drept un naționalist neclintit și ca un spirit plin de cumpătate, să ajungă la o asemenea prăpastie, nu este cu puțință decât numai în caz de nebulie.

*

Lucrul cel mai probabil este, însă că și de astădată frații noștri italieni cedează energiei de care pare a fi stăpâniți de o bună bucată de vreme. Numai cât enervarea lor s'a descărcat asupra a doi oameni modești și slabi în loc de a se descărca asupra a cine știe ce vapor francez.

Ori cum ar fi lucrurile, noi nu împărtășim groaza valorosului nostru corespondent, de a se compromite numele de român. Pe lângă încrederea ce o avem, că neamul românesc din orice parte ar fi, nu poate ajunge la asemenea margini, nu trebuie de uitat, că oameni, cari sunt capabili de asemenea gesturi nu aparțin nici unei națiuni.

Daed nu ar fi așa, cea mai compromisă nație desigur ar fi cea italiană, care a furnizat pe cei mai mulți dintre asasinii regilor din ultimele decenii.

Lansarea pe apă a dreadnoughtului „Tegethoff”

Triest, 21 martie.

Azi, înainte de amiază, a fost predat apei mărilor al doilea dreadnought al flotei comune, Tegethoff. Ofițerii de marină cari făceau parte din comitetul organizator al serbărilor, au făcut toate pregătirile necesare, pentru primirea demnă a înalților oaspeți ai serbărilor.

Serbările lansării pe apă a noului vas de război au început la orele 9 dimineața, fiind prezenți moștenitorul tronului Francisc Ferdinand, arhiducele Leopold Salvator cu soția, arhiducesa Blanca, cu fetele sale arhiducesele De las Dolores și Maria Immaculata, apoi amiralul cont. Montecuccoli, ministrii, delegațiunile camerei și a casei magnaților din Ungaria, reprezentanții parlamentului și a dietelor provinciale din Austria, etc. etc.

Sfințirea vasului.

La orele 9 și trei sferturi a. m. arhiducii Francisc Ferdinand și Leopold Salvator cu suitele lor au sosit la stabilimentul din San-Marco pe bordul vasului „Lacroma”.

De aici au îmbarcat o luntre de gală și au plecat la locul unde avea să ancoreze noul vas. Pășind pe țarm, muzica militară a intonat imnul casei domnitoare, „Gotterhalte”. În timpul acesta au sosit la locul de primire soțiile guvernatorului, a podestei, a comandantului flotei, a comandantului de brigadă din Triest, a directorului stabilimentului tehnic, apoi cardinalul dr. Nagel, cav. Aussenberg min. de război, cav. Roessler min. de comerț austriac, Zaleski ministru de finanțe austriac, amiralul cont. Montecuccoli, comandantul marinei, prințul Hohenlohe guvernator în Triest, cont. Marius Attems guvernatorul Dalmației, cont. Attems cons. de curte, v.-guvernatorul dela Triest, cav. Kohen comandantul districtului marinei, Iuliu Ritter amiralul portului, delegații camerelor austriace și ungare, mai mulți ofițeri și alții.

După ce vicarul campestre azistat de preoții marinei a terminat sfințirea vasului, amiralul Montecuccoli a pășit în fața arhiducelui Francisc Ferdinand raportându-i, că vasul este gata pentru a putea fi lansat pe apă.

Lansarea pe apă.

Moștenitorul tronului a rugat apoi pe arhiducesa Blanca, să îndeplinească actul imaginărei. Răspunzând arhiducesa a apăsat soneria care se afla înaintea ei, după ce s'a spart tradiționala sticlă de șampanie. Arhiducesa a apăsat apoi o altă sonerie dând semnul pentru lansarea vasului. După semnul acesta „Tegethoff” cu mare înțeleală a alunecat în mare. Apoi muzica militară a intonat iarăși imnul casei domnitoare, iar celelalte vase au salutat cu salve pe noul soț.

După terminarea acestui act arhiducele Francisc Ferdinand a ținut un „cerce” în pavilionul regal.

După aceasta Francisc Ferdinand și Leopold Salvator s'au urcat pe luntrea de gală iar arhiducele pe vaporul „Lacroma.” Oaspeții în mare part s'au reîntors în Triest.

La orele 2 d. a. a avut loc pe vasele „Francisc Ferdinand”, „Radecky” și „Gäar” un dineu. Moștenitorul tronului cu soția sa au luat parte la dineul dat pe bordul vasului „Gäar”.

Salutul monarhului

Viena. — M. Șa monarhul a trimis A. Salmoștenitorului tronului următoarea telegramă:

„Îți mulțumesc pentru știrea îmbucurătoare despre succesa lansare pe apă a vasului „Tegethoff”. Doresc din inimă, ca vasul acesta să contribuie întotdeauna la mărirea autorității marinei mele”.

Francisc Iosif.

*

Vasul „Tegethoff” are o greutate de 20.331 tone, mașinile au o putere de 25.000 cai. Lungimea vasului e de 151 m. iar lățimea de 27.2 m. Contingentul personal al vasului va fi de 950 de oameni.

Cronică externă

Militarismul în Europa. — Reorganizarea armatei rusești. — Ce fac ungurii noștri

În toată Europa se vede o febrilă activitate în vederea reorganizării armatelor.

Se pare, că nu ne găsim în veacul al XX-lea în care utopiștii pacifismului așteptau îndrumarea necontestată a păcii și ideile tribunale arbitrară luând prin dăzbateri din care valoarea forței să fie pe veci alungată, locul armatelor brutale.

Lucru curios este, că chiar socialiștii la început dușmani neîmpăcați ai militarismului, încep să fie cuprinși de însuflețirea acestui curent atotputernic și pe măsură ce organizațiile lor devin mai formidabile, simt parcă o jenă de internaționalismul lor dușman al armatei.

Astfel socialismul german la glasul șefului lui, care a făcut cunoscuta declarație că: „Dacă dușmanul or intra în patrie nu ar sta nici o clipă la îndoială de a lua carabina și a merge într-o întâmpinare a lui” și a precizat punctul de vedere scuturându-se de orice solidaritate cu ultraiștii antimilitariști.

Franța de altă parte, care se credea admirată sub stăpânirea unor fracțiuni, care nu credea că există alt mijloc de a menține republica și libertatea decât prin micșorarea prestigiului armatei dă astăzi dovada celui mai strălucit spectacol de renaștere a sentimentului militarist.

Anglia construiește unul după altul colosalele sale chiurasate, ce să vorbim de Germania, de Italia, de Turcia?

Rusia dela declararea războiului japonez începe să nu are altă preocupare decât să-și întărească armata, credite peste credite au fost înghițite de această nouă încordare militară.

Îmbunătățiri în armament, îmbunătățiri în cadre, necontenită stăruință în perfecționarea administrației și în stăpânirea abuzurilor, acesta este programul ce a fost urmat cu o consecvență de fier de către forurile competente ruse pentru reformarea armatei.

Astfel s'au văzut și se văd zilnic persoanele cele mai suspuse scoborând în răcoarea pușcăriilor pentru că nu vor să înțeleagă că acuma nu se mai poate urma cu jaful de până acuma.

Potrivit cu aceasta energetică acțiune de regenerare morală și materială, acuma s'a alcătuit un proiect de reorganizare pentru sporirea contingentelor militare asigurându-se o largă complectare a efectivelor și a cadrelor ofițerești.

Iată lămuririle ce le dă despre acest proiect Gutschcof, președintele Dumei rusești, corespondentului din Petersburg al ziarului francez „Le Temps”.

În acești 5 ani de după război am făcut imense progrese în armată. Ultimul război ne-a fost o aspră lecțiune. De atunci am umplut golul făcut atât în material cât și în aprovizionări. Acuma scopul e altul. Este acela de a fi gata în fața eventualităților. Această stare de spirit a provocat unanimitatea voturilor membrilor Dumei.

lepciunea cu care ministerul Venizelos a îndalțat până acum aventurile cretanilor.

Complicațiunile cari se ivesc la granița persană sunt deci, pentru moment, motivele cele mai critice pentru o agravare a situației.

Nu e însă probabil că acestea să poată avea de urmare mari dificultăți internaționale.

INFORMAȚIUNI

Arad, 22 Martie n 1912

Mersul vremii

Buletinul institutului meteorologic anunță vreme moderată, pe alocurea ploii.

Prognostic telegrafic: vreme moderată, pe alocurea ploii.

Temperatura la amiază a fost de 11.3 Cel.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11'20
„ „ mai	„ 11'30
„ „ octombrie	„ 10'60
Secară pe aprilie	„ 9'63
„ „ octombrie	„ 8'62
Cucuruz pe mai	„ 8'68
Cucuruz pe iulie	„ 8'63
Ovăș pe aprilie	„ 9'75
„ „ octombrie	„ 8'29

Salutul păcii

Primum următoarele:

„Încheierea păcii chiar în zorii crizei parlamentare ne umple inimile cu multă mângâiere și bucurie, căci ivirea păcii în aceste momente grave ne servește de un bun augur pentru viitorul cauzei sufragiului universal suscept în programul nostru național încă dela nașterea acestui program și mă se pare că deodată cu căderea guvernului actual a triumfat punctul cardinal al programului nostru, care a fost și este sufragiul universal. Trăiască pacea! Trăiască votul universal!”

Nu ne-a surprins nici decât știrea lansată de „Românul”, că valorosul bărbat dr. A. Vlad e în combinație să ajungă ministru; ba și maghiarii numai bucura s'ar putea să ajungă la cârma țării și fii din națiunea noastră română; căci prea bine știu ei, că în această țară numai odată a domnit dreptatea, când adevărat pe tronul țării a șezut un român, feciorul viteazului Unade: Mateiu Corvinul; și apoi ei se cântă și se jeluiesc, că deodată cu acel Mateiu murit-a și dreptatea din țara ungherească...

Hodișă, la 19/III. 1912. — Mihailu Vida, preot.

În atenția colaboratorilor noștri. Facem tuturor colaboratorilor noștri rugămintea de a nu ne trimite niciodată articole și tot asemenea lucrări literare originale ori traduceri prea lungi. Numai în cazuri excepționale un articol ori o bucată literară poate să întrecă în întindere două coloane și jumătate de ziar. Urmările nu ne plac nici nouă și nici cititorilor.

Dar îndeosebi rapoartele de tot felul pe cari binevoiesc să ni le trimită cetitori de ai noștri în chestii de interes public dorim să fie cât de scurte.

Numai așa le putem publica, fiindcă țara e mare și nedreptățile multe.

Dorim ca acești raportori ai noștri să-și dea numele măcar redacției. Articole de politică se scriu de redactorii noștri interni și externi însărcinați anume cu asta.

Când un manuscris nu s'a publicat, însemnează, că nu se poate publica, iar când nu s'a răspuns însemnează, că am socotit de prisos să mai răspundem și că cel interesat găsește răspunsul în tăcerea noastră. Iar dacă uneori răspunsul întârzie să ni-se icte, fiindcă țara e mare și nedreptățile multe.

Manuscrisele nu se înapoiază.

Alegere de deputați ai sinodului. In ziua de 17 martie s'a ținut scrutinul pentru alegerea a doi deputați mîreni la sinodul schibicean din Sibiu în tractul Ila.

Au fost declarați aleși d. dr. Ștefan Chiriloviciu, avocat în Ila cu 1953 voturi și Victor Tordășan, referent în Sibiu cu 1759 voturi din 4866 totalul de voturi.

„Rectificare”. — Opt teologi ardeleni ai facultății din Cernăuți ne mai trimit o rectificare.

Dela d-niile lor am mai primit și publicat până acum încă multe declarații și proteste... Ne face impresia că, precum sunt agitați compatrioții noștri — iar spațiul în ziarul nostru, o mărturisim cu regret, e așa de restrâns.

De rândul acesta rectificarea primște acuză pe care corespondentul nostru, — fostul nostru corespondent — a ridicat-o împotriva teologilor ardeleni că ar fi intrat în redacția „Foi Poporului”.

D-niile lor — 8 înși — în rectificarea pe care ne-o trimit acum, afirmă, că au fost în redacția „Foi Poporului” toți studenții facultății teologice nu numai ardelenii, și că n'au bătut pe nimeni și n'au stricat nimic.

Dacă, pe cât înțelegem, au vrut și au ținut așa de mult să cunoască numele celui ce în coloanele „Foi Poporului” țerfelise facultatea teologică și pe teologii ardeleni puteau s'o facă câțiva delegați ai studenției.

Oricît am detesta politica pe care o face numita gazetă, găsăm asemenea procedee incompatibile cu călătoria de studenți și de teologi a tinerilor noștri.

Rectificarea, scrisă mai înainte să fi câștigat corespondentul nostru calitatea de fost, cuprinde vorbe lipsite de urbanitate la adresa persoanei sale — și asta n'o putem admite.

Apel. Iăcînd și anul acesta, de Paști, o excursiune de studii în Italia cu studenții din cl. VII a gimnaziului nostru din Brașov, imi iau voie a apela la simțul de jertfă a fraților români mai cu stare, rugându-i, să binevoiască a contribui cu cât vreau, ca să se poată bucura de aceasta ocaziunea și unii studenți săraci, dar distinși, cari ar merita să iee parte la excursiune.

Ajutoarele rog a se trimite cel mult pînă în 15/28 Martie. Brașov, 9/22 februarie 1912. Dr. Iosif Blaga, profesor.

Tinerimea română universitară din Cluj va da sâmbătă, în 23 martie st. n. la orele 8 seara, o serată literară și artistică cu următorul program: Deschiderea. „Știința și credința ca momente determinatoare a voinței”, conferință de d. dr. Iuliu Pordea. Ch. de Berliot: Valse. C moll. Solo de violonă cu acomp. de pian, executat de d-șoara Beatrice Ilea și d. Livius Ilea. „Un glas din Ardeal” (A. Cotruș) declamare de d. Nicu Solomon. Franz Drdla! Intermezzo. Valse. Solo de violonă executat de d. Nicolae Putilean cu acomp. de pian a d-lui Eugen Hossu-Longin. „Te chiamă” (de G. V. Roin) și „Vai bătăia” (de Tiberiu Brediceanu) solo canto de d. Valer Pop cu acomp. de pian a d-lui Eugen Hossu-Longin. Declamare comică, prodată de d. Iosif Stoichița. Inchiderea.

Biblioteca Academiei Române. În luna februarie 1912 s'au consultat 2591 volume și broșuri tipărite de către 1151 cetitori; 508 manuscripte, 1082 documente. 48 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 190 cetitori.

Colecțiunile bibliotecii au sporit în această lună cu 554 volume și broșuri, 313 numere de reviste române, 204 reviste străine, 3 atlase și hărți, 8 stampe și portrete, 5 volume manuscripte, 13 documente, 3 fotografii, 2173 foi volante, 19 monete și obiecte de muzeu.

Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața pînă la 6 seara, pentru manuscripte și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

Convocare. P. T. membri ordinari fondatori și ajutători ai despărțământului învățătoresc din tractul protopresbiteral ortodox român al Lugojului sunt prin aceasta invitați a participa la a doua adunare de despărțământ din anul societar 1911/1912, ce se va ținea joi în 15/28 martie c. în sala școlii noastre confesionale din comuna Găvojdia, la orele 9 a. m. pe lângă următoarea ordine de zi:

Participarea membrilor la prelegerea ținută de învățătorul Ioan Sîrbu. Prelegere practică din „Istoria patriei”, ținută de membrul Petru B. Costescu, învăț. în Lugojel. Deschiderea adunării prin prezidiu. Constatarea membrilor prezenți. Observări asupra prelegerilor. Despre însemnătatea economiei naționale pentru poporul nostru”, dizertație de membrul Ioan Murgu, învățator în Boldur. Conferențele învățătoresci introduse de episcopul I. Popasu (1866—1872)”. Contribuții la istoria școalelor noastre de George Joandrea (continuare). Raportul cassarului. Raportul de bibliotecă. Propuneri și curenții. Incheierea adunării. Plecarea din Lugoj se va face cu trenul de orele 7 și 40 minute a. m.

Lugoj, 21 februarie 1912.

dr. G. Popoviciu,
prezident.

Livia Russu,
secretară.

Nou avocat român. Vrednicul tânăr d. dr. Silviu Pășcuțiu anunță, că și-a deschis cancelaria advocațială în Borșineu.

Felicitari!

O grevă a minerilor din Belgia. În Belgia începe se amenințe pericolul unei greve a minerilor. Proprietarii minelor au promis minerilor săptămîna trecută, că vor urca salarele cu 5 perc. și au declarat că vor împlini și pretensiunea minerilor de a urca mai târziu salarele pînă la 10 procente, dacă prețul cărbunilor la proxima submisiune a căilor ferate belgiane se va urca. Cu toate aceste minerii în unele districte au ținut consfătuiri cu privire la posibilitatea și necesitatea unei greve. Duminecă corporațiunile minerilor vor ținea o conferință în Brüssel și vor hotărî în chestia grevei.

Mercuri a început să se răspîndească vești, că minerii belgieni vor pașii în grevă.

Efectele miraculoase ale revoluției din China. Acela care avea oarecari îndoeli asupra faptului, că revoluțiunea din China înseamnă schimbarea colosală a vremii, străformarea temelnică a cunoștințelor conservative despre lume a chinezilor și în general renașterea deplină a poporului chinez, zic, pe acela următoarea știre sosită din *Sanghai* îl va convinge despre aceasta.

După regulile stricte ale vechei tradiții naționale erau excluși dela examenele mari literare de stat acei candidați, a căror străbuni de sex bărbătesc, cu trei generații mai înainte, au fost criminali, călăi, artiști, barbieri ori servitori de casă, sau a căror străbuni au fost femei de stradă. Dispozițiile acestea au fost respectate pînă astăzi.

Acum se anunță, că damicele din cele mai de seamă familii chineze s'au produs pe scena teatrului, predând cu multă precizie o piesă teatrală în favorul casei fondului revoluționar. Iar fiindcă dialogul acesta era predat în limba engleză, au luat parte ca privitori și mulți europeni.

Iată deci, că schimbarea aceasta bruscă a părerii despre lumea chinezilor este mult mai de mirat, decât grabnica învingere a revoluției politice.

Targul de țară pentru oi în *Sebeșul-săces* (Szászsebes) se va ține în 4, 5 și 6 aprilie nou a. c.

O teribilă catastrofă minieră. Din Taganrog vine știrea, că în mina „Italianca” s'a întîmplat o teribilă catastrofă minieră. În urma unei explozii de gaz au fost uciși peste 50 de lucrători mineri iar 23 fură grav răniți. Mai bine de 100 de mineri ar fi încă închiși în mină.

Mina „Italianca” aparține societății miniere ruse „Danetzky-Makuvka”, care posedă în acest district mine de petrol foarte întinse și bogate.

Explozia s'a întîmplat din cauze necunoscute pînă acum. Se bănuiește însă că ea s'a produs

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL”.

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMAN)

Trad. de Senior

(67)

— Urmare

— Peste puțință.

— Nu-i de isprăvit nimica cu dta; bate palma! Sunt în pierdere... dar în sfârșit, în caracterul meu, e mult din al cănelui, cum spune și numele meu; nu se poate ca cineva să nu facă cu mine ce-i place. Așa, pentruca totul să fie după formele legale, î-mi pare trebură un act de vânzare.

— Se înțelege.

— Atunci trebură să merg la oraș.

Astfel se sfârși negociarea. Ei se înțeleseră să se găsească în oraș a doua zi și să întocmească la grefa tribunalului civil actul de vânzare. Cicikof, mai înainte, ceru lista sufletelor vândute. Sabakevici nu obiectă nimic la cererea aceasta; el merse numai decât să se instaleze la biroul lui uriaș și se puse să scrie autografic pe toți morții, nu numai cu numele și pronumele lor, dar cu mențiune despre calitățile lor laudabile.

Cicikof, care rămăsese fără treabă, prinse să examineze cu deamănuntul uriașele spete ale nobilului scriitor. El privi cu uimire spinarea aceasta

largă ca spatele cailor de Viatka, brațele și picioarele acestea comparabile cu acele margini mari de granit cari se pun dealungul unor trotuare și în jurul monumentelor publice și își zise în forul lui interior: „Cu ce material bogat te-a hărăzit cerul în bunătatea lui! Despre tine se poate zice de altfel, ca despre înbrăcămintea noastră din provincie: Rău tăiat, dar solid cusut!... așa, să fi tu urs născut, ori ai devenit în urma vieții tale, de singurătate agrestă, semănăturilor tale, a recoltelor de miere, a necontenitei atingeri cu moșiciei? Să fie țaranii de sub supunerea ta cari au făcut din tine ceea ce se numește un om de pumni, un pumn strâns? Dar nu, eu cred că ai fi fost perfect același, dacă ai fi fost crescut după moda cea din urmă, dacă ai fi fost îndreptat în vâlmășagul cel mare, și dacă ai fi trăit în plin Petersburg.

Toată diferența constă în aceea, că de data aceasta, îți încerci farfuria cu varză, arpăcaș, morcovi și o întregă jumătate de piept de berbec, și că atunci ai mânca costițe cu trufe și plăcintă cu ficat de găscă. Aici tu ții de dreptul în stăpînirea ta moșiciei, trăiești în bună înțelegere cu ei, și nu-i vatem, fiindcă veghetor cum ești asupra intereselor tale, tu socotești că ei sînt ai tăi și că răul pe care li l-ai face s'ar întoarce, într'un fel ori într'altul, asupra ta. La Petersburg ori la Moscova, ai servi de bună seamă, ai avea la ordinul tău slujbași cărora le-ai da pe drept ori pe nedrept sdravene bobârname, știind că necazul lor și paguba lor îi privește și le rămâne; ori ai jefui banii coroanei. Nu, dacă cineva e un adevărat pumn

strâns, nu devine o mână deschisă, și, dacă pumnul acesta lasă vreodată să i se desfacă un deget ori două, e cu atîta mai rău și nu atîta rău. Dacă un înalt funcționar de rangul acesta a întezărit suprafața unei științe oarecare, mai târziu, când va fi pus mîna pe vreo însărcinare aleasă, va plictisi cu știința lui de împrumut o sumedenie de oameni cari, inferiori sau subordonăți, au jurat ei, de fapt, un cult veritabil vreunei ramuri de știință. Ah! dacă toți pumnii aceștia greoi și aspri...

— Iată lista! — zise Sabakevici, întorcându-se pe patru roțițe de fotoliu în clipa aceasta demne de plîns.

— Lista! dă-mi-o, dă-mi-o!

El străbătu scrisul cu o privire repede și îi admiră curățenia și exactitatea vizibilă: nu numai că era scrisă în detaliu, meșteșugul, numele, vârsta și situația de familie, dar erau însemnate, într-o coloană aparte, și observații asupra purtării și caracterul indivizilor. Scurt, puteai să vezi aici diletantismul notarial al bunului proprietar.

— Așa, dă-mi arvună, — zise Sabakevici.

— Pentru ce arvună? Ai să primești suma întregă mîne la iscălitură.

— Nu așa se obișnuiește.

— D-ta mă încurci; eu n'am banii la mine. Ah! poftim, iată totuș zece ruble.

— Zece ruble! zece ruble! dă-mi cel puțin cincizeci.

— Nu mai am de fel.

— Ai, ai! caută bine.

din pricina unor lămpi miniere defectuoase. Lucrările de salvare înaintază cu greu. Echipetele de salvare lucrează neîntrerupt. Salvatorii pătrund răsărit în mijlocul gazelor otrăvitoare pentru a scoate morții și a salva pe răniți.

Până acum au fost scoși la suprafață 53 morți dintre cari mulți sunt mutilați în chip oribil și pe ale căror figuri se văd urmele groazei și a disperării.

Salvatorii au mai reușit cu prețul unei sfârșiri aproape supra-omenești să scoată la suprafață și 28 de răniți. O parte din acești nenorociți însă au căpătat arsuri atât de grave încât nu se speră că vor scăpa cu viață.

După lista lucrătorilor, trebuie să se mai afle în fundul minei peste 100 de lucrători despre a căror soartă domnește cea mai mare nesigurantă.

Nu e exclus ca mulți dintre lucrătorii închiși să se afle în galeriile învecinate, unde se vor fi refugiat în momentul exploziei și unde e posibil să se fi pus la adăpost de orice primejdii.

În fața clădirilor întreprinderii miniere s'au petrecut scene sfâșietoare. Bărbați și copii stau plângând în jurul minei.

Printre lucrătorii basinului minier din localitate domnește o strâșnică agitație.

Lucrătorii refuză să se scoabă în puțurile învecinate, arătând că cele mai elementare măsuri de prevedere au fost neglijate la aceste întreprinderi.

Din această pricină s'au întâmplat în ultimii trei ani atâtea catastrofe fatale.

Procurorul general a sosit la locul catastrofei și a ordonat arestarea dir. minei, deoarece s'a dovedit că mina era lipsită de aparate de salvare.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghetete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Numai semănța Mauthner cumpără cei ce judecă bine, economii cari își înțeleg interesul și grădinarii cu oarecare experiență chiar și atunci când altele ar fi mai ieftine, căci din practică se știe că aceasta nu ar putea să fie decât în detrimentul semințelor și spre paguba cumpărătorilor.

Aviz! Fiecare român de bine, care ar fi lipsit de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

— Da, în adevăr! poftim, iată încă cincisprezece, asadară, peste tot, douăzeci și cinci; dă-mi, te rog, o chitanță.

— Ce să faci cu chitanța aia? vom avea actul mâne!

— D-ta știi bine că trebuie, într-o împrejurare ca aceasta, o chitanță; orele se urmează dar nu se aseamănă; ce nu se întâmplă în câteva ceasuri?

— Bine, dă-mi banii.

— Pentru ce? îi am în mână, n'o să sboare. Serie: Primit douăzeci și cinci ruble a cont etc. etc. și cele douăzeci și cinci ruble vor trece din mâna mea în a duminiciale.

— Mă rog. Ca să scriu: Primit douăzeci și cinci de ruble, trebuie să am cele douăzeci și cinci de ruble sub ochi.

Cicikof înmâna lui Sabakevici cele douăzeci și cinci de ruble; acesta, așezându-le la stânga sa pe birou și imobilizându-le sub degetele lui groase, deși nu era nici un curent de aer în cameră, scris pe un pătrățel de hârtie că a primit douăzeci și cinci de ruble, hârtie impariale, drept arună și a cont al prețului convenit al unei vânzări de suflute de isprăvit a doua zi. După ce a caligrafiat și a svântat cu nisip recipisa, el o acoperi cu mâna lui cea dreaptă, și, cu stânga, prinse a cerceta foarte de aproape moneda.

(Va urma.)

ECONOMIE

Comerciu.

Mulți dintre bieții de noi suntem de convingere, că negoțul joacă rol neînsemnat față de celelalte ramuri de producție, adică față de agricultură și de industrie. Dimpotrivă. Națiunile cele mai înaintate în cultură recunosc productivitatea și însemnătatea comerțului, socotindu-l drept unul din cele mai puternice mijloace pentru ridicarea stărei materiale.

1°. Sub comerțului sau comerț înțelegem ocupațiunea, care are de țintă aducerea bunurilor economice dela producători la consumatori. Cu alte cuvinte, când îmi trebuie un chilo de sare nu voi merge la Uioara sau la Oena De șului, fiindcă m'ar costa mult de tot. Ci mă duc la băcanul din colțul străzii, unde o cumpăr cu câțiva bani. Băcanul însă e negustor, adică comerciant. De unde are el sarea? Din întâmplare o cumpără dela o trafică mai mare. Și trafica? — Ei vezi, trafica o aduce deadreptul dela Uioara, adică dela oena unde se produce, unde se scoate din pământ. Eu o întrebuițez și sunt deci — pentru a vorbi mai domnește — consumător. La oenele din Uioara se scoate, se produce. Aducerea ei dela locul de producere până în satul meu, o face comerțul. În cazul de față trafica și băcanul.

Și așa suntem cu toate lucrurile, ce le întrebuițăm, dar nu le producem noi. Cu haine, cu beuturi, cu poame sudice: lămâi, portocale, smochine; cu sticlării, cafea, zahăr și alte nemărate.

2°. Comerțul poartă grije, ca bunurile să ajungă din locurile unde valorează puțin, în locuri unde valorează mai mult. Dacă la noi în sat se vând zece mere cu un creițar, apoi ținta negustorului va fi să cumpere multe dela noi și să le transporte la Pesta, sau la Viena, unde vinde câte 3 mere cu zece creițari. — În ținuturi muntoase lemnele de foc sunt 8 cor. de stâjen. Ținta comerțului va fi să transporte lemnele cele atât de ieftine dela munte la orașe, pe șesuri, unde să vând cu preț înzecit. — Pe insulele Antile ale Americii cafeaua crudă nu costă decât 80 b. chila. Comerțul o aduce la noi, unde ni-se vinde cu 2 coroane. Ș. a. m. d.

3°. Marfa se adună, când se află multă, cu alte cuvinte: când e oferta mare și se vinde când e cererea mare. Lemnele de foc se adună vara și se vând iarna. Cerealele toamna și se vând când e mai mare trebuință de ele.

4°. Mărfurile se cumpără în cantitate, în care sunt mai lesne și anume, după împrejurări, în cantitate mare, ori în cantitate mică. Se vând în cantitate, în care se plătesc mai bine.

Vedem dară, că negoțul sau comerțul nu produce bunurile, nici nu le schimbă forma. Totuș mărește valoarea bunurilor și prin urmare este o îndeletnicire folositoare. Negustorii sau comercianții înșiși fac câștiguri însemnate, folosindu-se de împrejurări locale, de timp și de cantitatea mărfurilor.

Deosebim:

1°. *Comerțiu intern și comerțiu extern.* Comerțul intern desface mărfurile între hotarele țării noastre. Cel extern le trece peste granițe în țări străine (*export*), sau le aduce din țări străine (*import*), sau în fine le aduce din o țară străină și le trece în altă țară străină (*comerțiu de transit*).

2°. *Comerțiu cu marfă și comerțiu cu efecte*, adică cu bani de hârtie, schimbarea de bani străini sau zarafie, vinderea de acții, de obligații de stat, lozuri etc.

3°. *Comerțiu propriu și comerțiu în comisiune*, adică purtat în socoteala altora.

4°. *Comerțiu continental și comerțiu maritim.* Cel dintâi se poartă pe uscat, cel din urmă pe mare.

5°. *Comerțiu en-gros (în mare) și comerțiu în detalii (în mic).* Cel din urmă lucrează în mic, cu personal puțin și pentru cercuri restrânse; cel dintâi cu marfă multă, personal mult și pentru cercuri mari.

6°. *Comerțiu particular și comerțiu în tovarășie.* Pe cel dintâi îl poartă oameni singuratici, pe cel din urmă societăți, cari pot fi societăți *cooperative*, societăți *în comandă*, societăți *acționare* și *tovarășii simple*.

În lucrarea cea grea de ridicare a neamului nostru întâlnim o scădere mare, moștenită din trecutul nostru cel nenorocit. Scăderea se ivește mai ales în felul de a munci. Noi căutăm a ne prinde ca orbul de gard, sau ca scaiul de oaie, de toate cancelăriile amărate și nesănătoase, lăsând la o parte brazda de muncă cinstită și sănătoasă pe toate tărâmurile vieții economice. Parcă puțină știință de carte nu și-ar fi de folos la coarnele plugului și cu patru clase gimnasiale și-ar fi rușine să mergi de învățel la comercianți harnici și să numeri colo bani albi la tarabă. Mai bucură te țărăști la cancelarii închise, sgârâind la hârtie și inghițând tot șapte goale și una fără pită.

Cât timp vom crede, că suntem „domni”, dacă știm celi o carte și nu vrem să muncim: tot necivilizați vom rămânea. Nu vom fi bogați, luminați și puternici fără a ne supune cu hotărâre la muncă stăruitoare pe toate terenele vieții economice, fără a fi căpătat convingerea, că numai prin muncă luminată și stăpânire de sine vom putea ajunge acolo, unde alții au ajuns și unde trebuie să ajungem și noi, sub pedeapsa de a cădea în rândul popoarelor, subjugate.

Gavr. Todle.

(Va urma.)

Bibliografie

—x—

A parut:

Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română, după documente.

Conferința ținută la „Cercul didactic” din Iași în ziua de 14 decembrie 1911 de I. C. Apostol. Prețul unui exemplar 60 bani. Tipografia H. Geldner str. Gh. Mavrescu 17. Iași 1012.

*

Mica bibliotecă nr. 1. Povești de C. Apostoliu. Publicațiune lunară pentru elevii școlilor primare. Tip. Lit. Burlea, Galați. Prețul 20 bani.

Teatrul Apolo. Azi, sâmbătă, teatrul Apollo va prezenta următorul program foarte atractiv:

1. Noutăți de cinematograf (actualitate). — 2. Tu să taci numai (amuzant). — 3. Procesiunea dela Fehternachi (tablou). — 4. Fotograful (comedie). — 5. *Dansul vampirilor* (dramă socială senzatională în 2 acte).

Prețurile locurilor: Lojă, de persoană 1 cor. Loc rezervat 1 cor. — Locul I 80 fil. — Locul II 60 fil. — Locul III 40 fil. — Locul IV 20 fil. — Orhestră proprie. — Garderobă.

Începutul reprezentațiilor d. a. dela ora 2 și jum. — 11 noaptea.

POSTA REDACȚIEI

Fraților P. în Șieuul Mare. — Dacă n'ați luat parte la balul pestriț din Șieuul mare, ne pare bine; ne pare iarăși bine că nu cu voia d-voastră ați fost trecuți între aranjatorii aceluia bal. Totuși, o mărturisim, ne miră pentru ce vă supărați pe raportorul nostru că o dată aceasta în vileag și nu prindeți de urechi pe cel ce vă terfelește numele punându-l alături de toți veniții și explozătorii poporului nostru. Pe asta dacă nu vreți să-l prindeți de urechi, am vrea însă să-l dați în vileag, fiindcă lipul care face isprăvi de acestea e o apariție nouă în viața noastră socială.

Suntem pentru completa izolare de străini și pentru înființarea unei școli românești în Șieuul mare.

Marchisa de Sevigné. Lugoj. — Vă rugăm să ne comunicați adresa, pentru că aveți mai multe scrisuri la redacție.

Salutări.

— M. V. în Hodisa. Ne bucurăm când întâlnim tovarăși atât de însuflețiți și atât de statornici în credința lor de către steag ca d-ta. Te rog însă să ne ierți dacă năvala atator chestii ne împiedică să ne facem și față de d-ta datorita așa cum ai dori.

Redactor responsabil: Atanasie Halmăglan.

Se caută

un candidat de avocat

cu praxă ori fără praxă pe lângă condiții favorabile. A se adresa Administrației „Românului”.

Caut

pentru îngrijirea casei

și a celor două fetițe ale mele (una de 10, alta de 6 ani) o femeie inteligentă, mai în etate.

A se adresa la

Adrian P. Deseanu,
protopresbiter in Vaskéh.**Dr. Silviu Pășcuțiu**

și-a deschis

cancelarie advocațională

in Boroșineu (casa inginerului Burchard).

Un scriitor

dă aplicare in cancelaria subscrierului pe lângă condițiuni favorabile.

Dr. Enea Andrea, adv.
Noerich—Ujegyház.

Caut

un candidat de avocat**Dr. Ștefan Rozvány**
advocat, Marosillye.

Se caută

O crescătoare

cu IV cl. civile, pentru doi copii. Condițiunile se pot ști prin epistolă la adresa

V. Cartiș, proprietar
Szombatság-Rogoz
(Bihar m.)

Sunt aplicată a mă angaja de

econoamă

la vre-un preot, învățător sau funcționar in stare materială mai bună.

Marița Iacob
Arad, Boczkó-utca 8.**NAGY JENŐ,**specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plătire în rate, pe lângă
garanță de zece ani.**ANUNȚURI**se primesc cu prețuri
moderate la administra-
ția ziarului „Pop. Rom.”**Folosește Doamnă****„Crema Margit“ a lui Földes**
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinerește și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

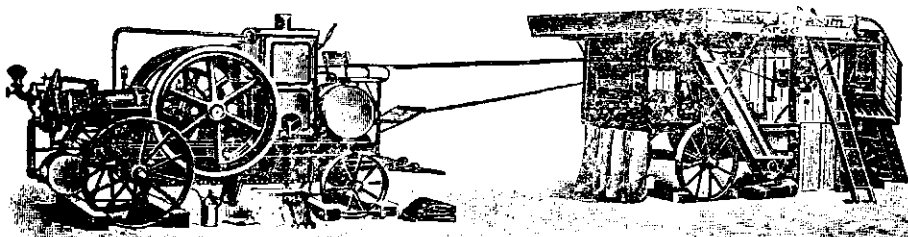
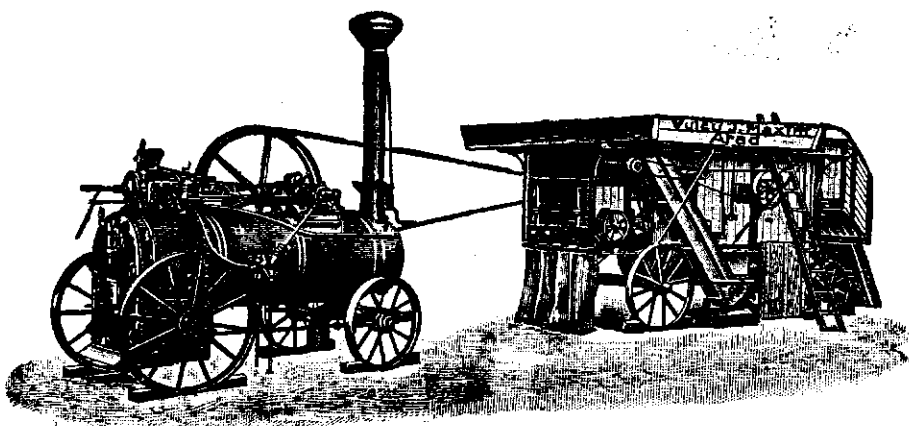
„Crema-Margit“ e nesticăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

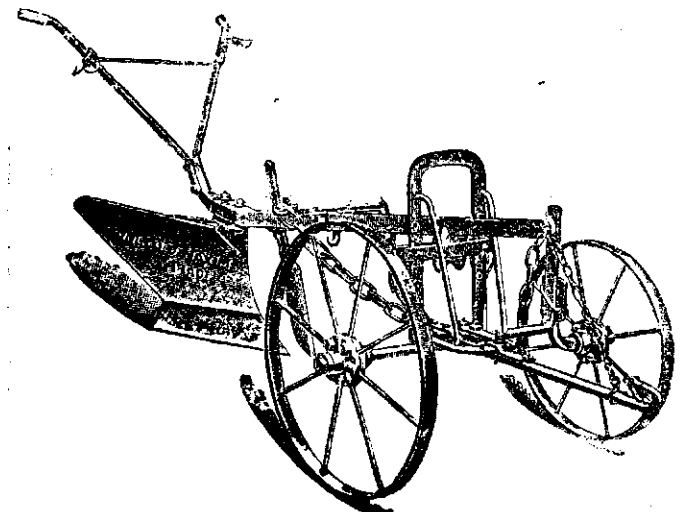
FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

MAXIM I. VULCU fabricant de
mașini :**ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.**

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuesc in prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglărie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a să înscrie de membru la

„Asociația Esechiană de Ajutorare reciprocă“.

La această asociație poate să se facă membru ori-care persoană dela etatea de 21—80 ani. Pe lângă o taxă unară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membrerie i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor., iar devenind membrul după cel puțin 3 ani de membrerie, prin oarecare nenorocire neputincios de muncă, i-se solvește până când trăește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăiește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata 2000 cor., însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moștenitorii, i-se solvește membrului până ce trăiește o rentă lunară de 50 cor. Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul nu e obligat a solvi. Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrerie toate plătirile se pot sista rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). Atestat medical nu se recere.

Pe lângă solviri lunare moderate și taxe de măritisuri, poate fiecare a-și asigura fetele, dacă aceste n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semna 1—2 cuote (2000—4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membrerie rămâne orfană, înceată solvirea taxelor, iar la măritis, fată primește suma asigurată, ori dacă nu se mărită, la împlinirea ntăței de 24 de ani. Fetele mici plătesc taxe foarte mici, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposând o fată după 3 ani de membrerie solvim erezilor suma asigurată.

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea ofereață fiecărui cea mai mare garanță: cuote semnate până la 15,000.000 cor. și 215.000 cor. fond de garanță.

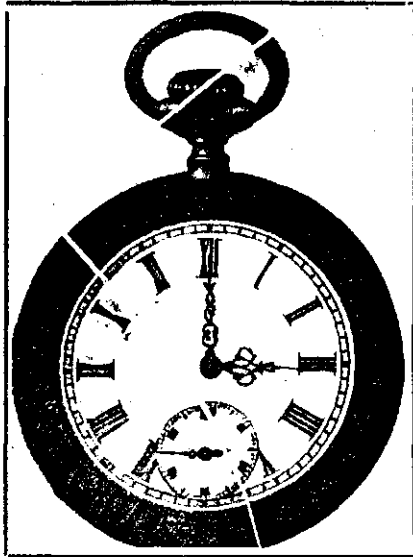
Prospecte și blancete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esechiană de Ajutorare Reciprocă.

Dirrecțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár, Homyadi-uteza 4. szám).

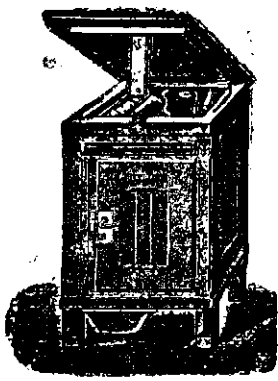

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul“ (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Dulapuri de gheață sistem
IGNÁCZ HENNEFELD, brevete
Budapesta VI, strada Gróf Zichy Jenő nr. 5.
(Lângă Váci-körut).

Înăuntru sunt trase cu plăci artistice de piatră cari nu se ruginesc, nu se oxidează și nu se murdăresc, astfel că chiar și din singurul motiv al curățeniei sunt cele mai recomandabile. Toate dulapurile de până acum sunt învelite în tînichia de ține, cari se ruginește, se oxidează și murdărește, fiind trebuință de o continuă reparație. La celo sistem Hennefeld este exchisă reparația. Nu au cep pentru scurgerea apei, ci în josul dulapului un mic rezervoriu, unde se strânge apa. Partea unde se pune gheața se poate scoate ușor. Gheața în dulap este la loc uscat prin ceace se ajunge la economie de 60% de material.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

Catalog ilustrat gratuit și franco.

BINETH IGNACZ

ARAD, Szabadság-tér nr. 15.

Atrag atențiunea on. public și recomand magazinul meu bogat asortat cu tot felul de pielării din patrie și străinătate. Comandele din provincă se execută prompt și conștiințios. Pregătesc părți superioare moderne pentru ghete.

Telefon nr. 828.

Cele mai bune **orologe**
Cele mai solide și **juvaericele**
cele mai moderne
atât pe **bani gata, cât și în rate** pe lângă **chezășie de 10 ani** cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreagă Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Licitație
concesionată
de autorități

Hoffmann

Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Telefon nr. 10.

Vinde

în cantități mari și pe prețuri foarte reduse articole de ::

calitate bună

Cu bani gata va avea rara ocaziune a-și procura orice pe prețuri ce se vor stabili prin învoială obiectele ce ar dori.

Săptămâna aceasta dan-dele și cordele ce au mai rămas.

Vânzarea nu va ținea decât scurt timp.

23 metri pânză 6—6.50, 7—7.50.

Calitate corespunzătoare ori cărui scop.

Șifonuri Schroll de toate calitățile, albituri pentru masă, măsaie și șervete cu prețuri scăzute.

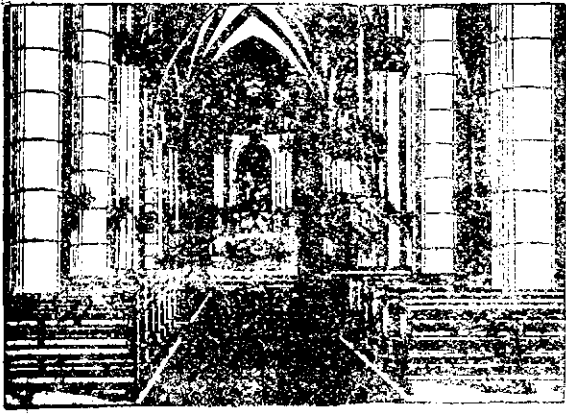
Pardesiu pentru dame 7.50—9.50 fl. Se găsesc de toate culorile.

Pelerine pentru fete începând dela 2.50 fl.

Rog priviti galantarele mele.

Jupoane de postav pentru femei 2.50 fl. Preț de reclame mai fine 3.50—4.75.

Ciorapi negri și suri pentru copii pe prețuri umitor de scăzute.

GAÁL
JÓZSEF
măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Lăfărează cu preț ieftin articole de măsurie pentru biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scădere de preț.

Nouă prăvălie de pălării moderne pentru dame în Arad

Am onoare a aduce la cunoștința bunăvoitoare a m. st. doamne din țară și provincie, că mi-am deschis în edificiul „Crucea Albă” din Arad str. Deák Ferencz

prăvălie de pălării moderne pentru dame

cu cele mai noi reviste pentru pălării moderne de dame. În urma experienței făcute în patrie cât și în străinătate mă aflu în plăcuta poziție, de a putea oferi mult stîm. cumpărători în orice timp cele mai elegante pălării și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Pălării de doliu atât gata cât și la comandă se pun îndată la dispoziție. : : Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin.

Cu toată stima: **ADEL LOVASY.**

Diplomă de aur, Oradea-Mare 1891

Diploma de argint, Budapesta 1885

Fondată în 1892

Schäffer József

compacto, Arad Strada Salac Nr. 3.

Telefon Nr. 762.

Lucrări bune, durabile! Serviciu prompt! Prețuri avantajoase!

Telefon 387.

BRAUN N. ANTAL

Arad, Boros Béni-tér 7. (Casa proprie)

Recomandă depozitul său bogat asortat cu

văpseli și material pentru zidit

în atenția domnilor cari voiesc să zidească. Atrage atenția mai departe asupra *varului* de prima calitate, *cement*, *țiglă*, *țevi de beton*, *praf de piatră*, *impletitori de trestie*, *table de cement* pentru pavaj. — Productele *fabricii sale de ghips* din Baia-de-Criș le ține acuma în depozit desfăcându-le cu prețuri foarte ieftine. Cere sprijinul on. public:

Cu stimă: **BRAUN N. ANTAL.**

Atențiune!

Important!

Atențiune!

Atrag atențiunea

d-lor măsari, măestri de zidiri, și arhitecți asupra
Institutului meu de întreprindere,
intemeiat din nou, în bransa **sticlăriei pentru edificii și portale.**

Institutul meu preia și execută orice fel de comande în bransa aceasta, dela renovările cele mai mici până la cele mai mari lucrări la zidiri; pe lângă prețuri extraordinar de moderate, punctualitate și executare specială.

Rog cereți prospecte de prețuri. La chemare în afaceri de lucrări viu în persoană. Pun mare pond, ca lucrările din provincie să fie punctual executate. Am legături distinse. Deposit mare de totfelul de glajă, (sticlă uiagă), pentru oglinzi și cadre pentru icoani, (rame) din patrie și străinătate : :

Nr. telefonului urban și din comitat.

Adresa p. telegramme: Fried, negar Arad.

Izvorul cel mai ieftin și mai bun de glajă în table pentru glăjieri (sticlari, uiegari) și măsari cari pun și glajă. Rolete de pânză și trestie trimet pe lângă un preț foarte moderat.

Francisc Fried, Arad

strada Grof Apponyi Albert (Boczkó) nr. 15—16.

În casa dlui arhitect Iosif Steiner.

Români! Replantați viile, cu altoi de la -firmă română!

„MUGURUL”

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la înșoțirea economică

„MUGURUL”

ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școlile noastre de altoi n’au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoit!

Români! sprijiniți firmele românești să numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Oleu curat de sămânță de Iudae,
pentru mâncat. Se capătă pentru revânzători
dela Lengyel Sándor, Pankota. La do-
rință trimit mostre și oferte pentru prețuri.

Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton
și piatră de artă, depozit de nisip.
Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se refer la
brânza mea precum lucrări la edi-
ficii și cripte cu diferite expoziții,
de piatră și marmoră, apoi cruci,
monumente, etc. — Lucrez în beton
cu mare pricepere, precum caldă-
râm de beton, canale, poduri de
beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt.
Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag
atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine.
Liferez pletri și nisip în cant. mare.

ELSŐ LIPPAI HORDÓ-GYÁROS = ALAPÍTTATOTT 1895.

WESZELY BÉLA

Pregătește: **butoaie, vane**

în ori-ce mărime; din lemn de stejar
uscăt și alb, pe lângă garanță. — Pri-
mește ori-ce comandă mare, aranjament
compl. pentru pivnițe, cu preț convenabil.

MARE DEPOZIT!

FURNISORUL CURȚII REGALE ROMÂNE

WESZELY BÉLA

PRIMUL FABRICANT DE BUTOAIE,

LIPOVA.

Roth Frigyes,

măcelar și cărnățar,

Alba-Iulia — Gyulafehérvár.

Sétatér Nr. 5. (lângă Hotel Europa)

Are de vânzare zilnic, carne proas-
pătă, de vită, porc, vițel, oaie, miel,
de porc afumată, apoi toffelul de
cărnățării, slănină și unsoare, în
mic și mare. — La cerere trimite
în cane proprii unsoare proaspăt
topită. Expediție promptă fie prin
postă fie ca marfă Cereji prospect.

Fischer Testvérek

fabrică de rolete, îngrădituri, site, rolete
de oțel și matrașe.

Arad, József főherceg-ut Nrul 18.

Fabrica: Kossuth-utca 45.

Recomandă în atenția on. public tot-
felul de lucruri de brânse, cari se află
în magazinul firmei, cu prețuri ieftine.

Ingrădituri dela 30 fil. în sus metru

Catalog la dorință gratuit.

Telefon 557.

Premiat la expoziție cu medalie de aur.

H. PÁLLÁN succesor

Styászni József

prima fabrică ardoleană de biliarde și împiarte în
Kolozsvár, Dávid Ferenc-u. 3.

Primește aranjarea completă a cafenelelor.

La cerere trimite instalatorul de biliarde și în
provincie. — Ține mare asortiment de biliarde
noui și vechi, bile, cheuri, etc. — Firma fondată
la 1875. — La dorință face și țirg de schimb.

Pentru femei și bărbați

CAPSULELE SĂNID

s'au adeverid ca cel mai sigur remediu fără
nici o injecție, contra pleuragiilor subite
și cronice. O cutie cu instrucția aplicării
(conținând 100 capsule) 6 cor. Unicul re-
mediu sigur contra slăbirei și impotenței
funcționale sunt renumitele capsulele în-
tăritoare ale Drului Timkó, sticla costă
10 cor. și se trimite contra ramburs dela

Farmacia „Magyar Király”
Budapesta, V., Márokkói-utca 2,
Piața Erzsébet.

Correspondența să se facă în limba română.

Decorat cu medalie de aur la expoziția
agricolă din Lugoj.

Dicsics B. Ignác,

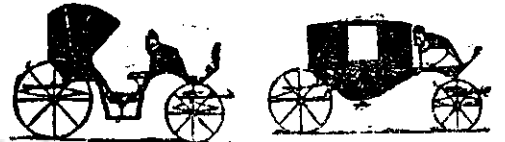
succesorul lui Bálint Dicsics.

Atelier de trăsuri, șele și lustruire.

LUGOJ, strada Niță Popa

lângă biserica gr.-orientală română.

Pregătește toffelul de trăsuri și căruțe,
precum și lucrări de dogărie și făurările.
Reparează trăsuri vechi cu prețuri ieftine.

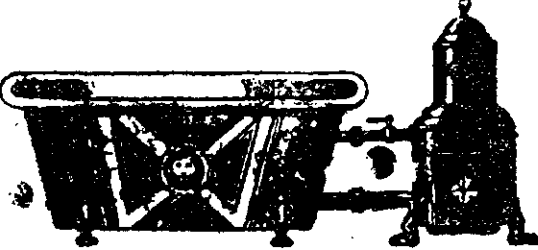
Premiat de mai multe ori.

Carl Piffel, prima fabrică de obiecte de metal

Telefon 184.

Temesvár-Erzsébetváros. Gyár: Hunyadi-u. 14. Üzlet: Hunyadi-ut és Missits-utca
sarkán Krauszer-féle házban.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de lini. higierie și anume: vane
de scăldat, de șezut și pentru copii, scaune pentru scăldat, încălzitoare și vane de scăldat
după cel mai bun sistem (sistem propriu) Lăzi pentru lemne și pentru cărbuni și alte
edibctoe e mtal: precum ciubere, ucloare și căni. — Apoi litere de tinichea și de cositor,
inscripții de metal, tablă cu numărul casei și
cu numele străzii, mărci și firme de ținc. Con-
duct pentru apă, aranjări pentru baie și closete
engleze cu neîntrecutul aparat »Temes«.

Acoperiri de case și turnuri, globuri și cruci.

Catalog de prețuri la dorință gratuit.

Ucenici se primesc cu condițiuni foarte bune.

CORNEL TUNNER

industrie de marmoră și granit în

Timișoara-Fabrik, Andrassy-ut 22. Timișoara-Josefin, Hunyadi-u. 4.

Filiala: Vârșeț, str. Deák-Ferene Nr. 9.

Iși recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale

table de marmură, statui, etc.

fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, liferează mai ieftin ca orice concurență.

Pianuri sau Harmoniuri

se cumpără mai bine și ieftin în cunoscutul și solidul magazin de pianuri și harmoniuri

V. Heldenberg, Sibiu Strada Clisădlei 9.

(vis-à-vis de Hotelul Impăratul Roman). Intemeiat la anul 1867 ca 1-a prăvălie de pianuri în Transilvania.

Mare depozit de instrumente nouă și întrebuințate: pianuri, pianine, harmoniuri cu preturile originale de fabrică. Sortiment bogat de pianuri de închiriat. — Plătire în rate după dorință. Pianuri vechi să primesc ca schimb.

Schrimpl Szaniszló

cea mai mare turnătorie și fabrică de luminări de ceară în Ungaria de sud Temesvár-Gyárvaros, Fő-utca.

Recomandă comercianților: turte și prăjituri cu miere, precum și luminări de ceară, albe și colorate, facile cu preț moderat. — Biseriilor se dă la cumpărarea de luminări rabat. — Comandele se îndeplinesc prompt.

Johann Spiler fabricant de cupptoare de lut.

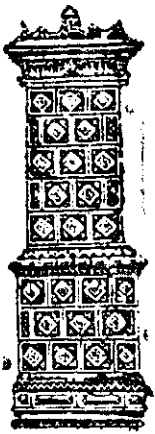
Sibiu—Nagyszehen, Neustiftgasse 2.

Atrage atențiunea on public, că primește pregătirea a ori-ce fel de

cupptoare

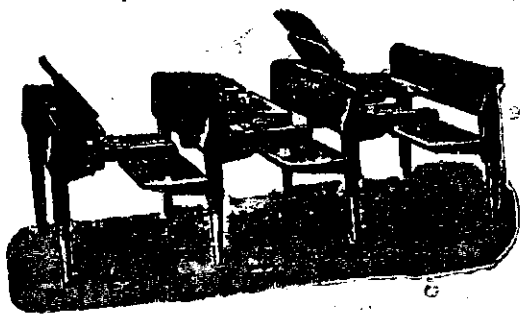
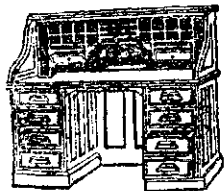
descărcare și zidirea vetrelor de fier cu preturi convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Feivel Lipót utódai

Budapest, IX. Ipar-u. 4.

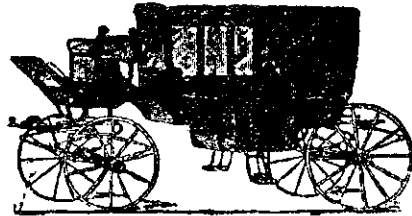
Fabrică de bănci pentru școală, aranjamente pentru birouri, accesorii de gimnastică etc.

Catalog ilustrat la dorință se trimite gratuit.

Heinrich Rastel

fabricant de trăsură, Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne trăsură, precum și tottelel de căruțe.

Primesc ori-ce lucrare de reparare și transformare, vâpsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin.

Fabrica de mașini LAUFER JÓZSEF,

BUDAPEST,

VI., PALOTAI-UT 15—11.

Linii funiculare, șghiaburi de precipitat vagoanele pentru mine, osii de transmisii brevetați »Balon«, cângi automate de descărcat, macazuri, mașini de remorsaj cu lanțuri sau frângii. Aranjamente Skips și de încărcat, elevatoare și transportoare, etc.

STEFAN SLADECK JUN. FABRICA DE MOBILE

VIRSET

strada Kudritzker Nr. 44/46

„Cea mai renumită mare fabrică de mobile din sudul Ungariei (Versecz).”

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu preturi foarte moderate.

Mare depozit de piano excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Valorizare de nisip

Cine are nisip mult, să ceară în interesul propriu, următoarele cataloage și prospecte:

- F. 3. *Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.*
 F. A. *Fabricarea țiglei de beton, orânduită la lucru de mână.*
 Cs. G. 4. *Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.*
 B. B. 1. *Fabricarea blocurilor de beton.*
 C. S. 1. *Fabricarea tablelor mozaic și ciment.*

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului.

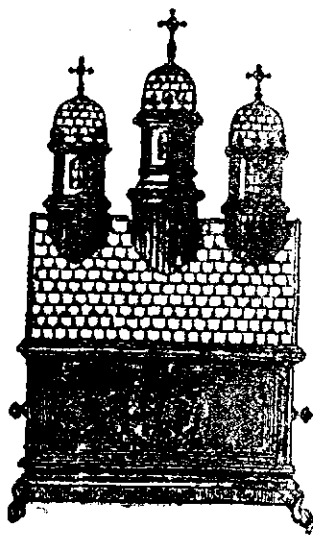
Szántó és Beck, ingineri, fabrică de mașini pentru industria de nisip. Budapest, VIII. Viola-u. 7.

Telefon 116-53.

Stiassny és Novák

turnătorie artistică de metal.
Budapest, VI., Váci-ut 179. sz.

Lucrează diferite decoruri la edificii, cripte. Toarnă diferite părți pentru mașini precum și table cu inscripția pentru avocați, medici și ingineri. Table cifrate cu inscripția numelor de strade pentru orașe și sate, cu prețuri ieftine.

Pește sărat

Taranka, alb 100 klgr.	70.—	Cor.
Deverika, mare »	90.—	»
Deverika, mai mare »	100.—	»
Șalău . . . 100 »	90.—	»
Știucă . . . »	88.—	»
Crap, mare . . . »	110.—	»
Somn, de mijloc per klgr.	1.20	»
Somn, mare »	1.40	»
Somn Pana, în fălii »	1.80	»
Ceapă 100 klgr.	16.—	»

Liferează cu rambursă

PETROVITS és PANTITS
VERSE CZ.

Articole de casă de sticlă și porcelan, utensilii culinare, articole de argint, nickel și aramă, lampe, rame și picioare la aparate fotografice, cuțite, furculițe și linguri de alpaca și argint, articole de oțel »Sollingen«. — Mobile de fier, cămine perpetice, sobe, articole de toaletă și turiști, cu prețurile cele mai ieftine — se pot cumpăra la firma:

JOSEF JIKELI

SIBIU—HERMANNSTADT, Strada Cisnădiei 47.

Un mijloc de întărire pentru bolnavii de stomac

și pentru toți aceia, cari fie prin receală ori îngreunare de mâncări, fie prin lipsa de apetit, prin mistuirea grea, ori în urma mâncărilor prea reci ori prea fierbinți au contractat **catar, sârcături, dureri de stomac etc.**

este medicina

Baldrianum Dr. Engel.

Baldrianum se recomandă contra tuturor durerilor de stomac, are calitățile unui vin excelent, care păzește contra tuturor urmărilor, precum: nervositate, insomnie, amețeli și flegmă.

În urma compoziției sale excelente, având vin de Sarnos, picături de Baldrian, sirup de smeură și de ci-reșe. Baldrianum este de recomandat și contra constipției și diareei precum și la toate cazurile, când se reclamă întărirea organismului.

Baldrianum Dr. Engel nu conține absolut nici o materie stricăcioasă și se poate întrebuița și din partea celor cu construcție mai slabă, precum dame și copii, timp mai îndelungat. E de preferat să se ia dimineața pe nemâncate și seara înainte de culcare în cantitate de un pahar de licheur. Copiii și cei slabi să ia Baldrianum în apă caldă și să-l îndulcească cu puțin zahăr.

Baldrianum Dr. Engel se află în sticle de 3 și 4 coroane în toate farmaciile din Ungaria, precum și în Arad, Aradul-nou, Glogovác, Györök, Ménes, Paulis, Lippa, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornyá, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogartos, Szerb-Sz.-Péter, Perjámos, Szemlak, Sárafalva, Nagylak. Farmaciile din Arad trimit în ori-ce parte.

Să ne păzim de imitații!

Cereți numai

Baldrianum Dr. Engel!

Lepter János, fabrică de piese de fier și articole de lăcătușerie.

Budapest, X. Asztalos Sándor-ut 16. sz. Înființată la 1885. Adresa telegrafică: LEPTER, Budapest, Pékerdő. Telefon 55-22.

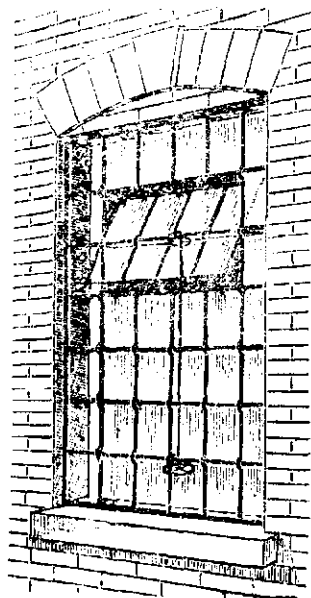
FERESTRE prinse în rame de fier, cele mai perfecte și mai ieftine în timpul prezent!

Noutate!

FERESTRELE
KÖPLINGER
BREVETATE.

INTRODUSE
ÎN 14 STATE
CIVILIZATE!

La cerere trimitem Catalog și prospecte.

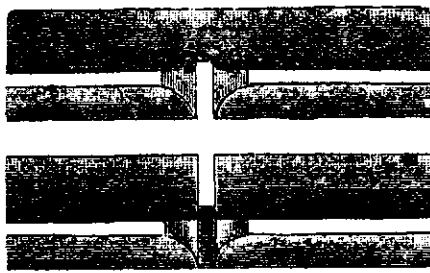

Noutate!

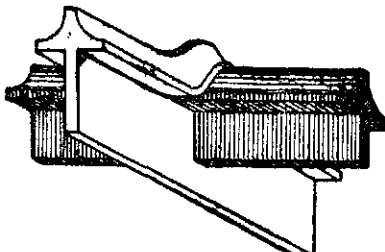
FERESTRELE
KÖPLINGER

sunt practice pentru:

magazii,
hambare,
fabrici,
grajduri,
verenzi și
case de sticlă.

Sistemul vechiu.

Sistem Köplinger.